

Byneset historielag

ÅRSHEFTE 2018

23. ÅRGANG

INNHOLD:

Ord fra historielagets leder	Side 3
Bengtlassen under Langørgen nedre, Bukta	Side 5
En 103 år gammel trønder tar livet med humør	Side 7
Byneset musikkorps	Side 8
Byvikens finnemisjonsforenings 40-årsjubileum	Side 21
Historisk vandring, gjennom Mule- og Høyemsgrenda	Side 23
Kron Prins Olaf af Naarge talte i radio	Side 24
Hvor ble det av Elen Steffensdatter Skjøstad?	Side 28
Gamle håndarbeidsteknikker: Tægerbinding	Side 33
For 100 år siden - Fra dagboka til Johannes Utness	Side 38
- Fra dagboka til Jakob Kristoffersen Nedremule	Side 41
Fra «uekte barn» på Byneset, til storfarmar i Canada	Side 43
Kanonstillingene på Langørgen	Side 47
Husmannsplassen Størvollkleiva	Side 52
«På Gaulosen», dikt av Oluf Høyem	Side 55
Nes og Langa skipreider i Orkdølafylke	Side 57
Amerikabesøk 2018	Side 61
Mer amerikabesøk	Side 69
Ord og uttrykk fra Byneset	Side 73
Bankbussen på Byneset	Side 74
Giro for medlemskontingent	Side 76
Julegavetips	Side 77
Løsning på fjorårets quiz	Side 78
Julenøtter 2018	Side 79

Framsided: Ole Kviseth foran Bankbussen, i 1970. Kviseth var både banksjef og sjåfør. Foto: Foto: Klaus Forbregd/NTNU UB.

Bidragstere: Guri Opland Solem, Lars Tore Langørgen, Knut Olav Aasegg, Arne Einar Brun, Arne Håbjørg, Sissel Haugrønning, Olav Jørund Brå, Olve Røstum, Erik Stenvik.

Utgiver: Byneset Historielag Redaktør/layout: Torill Aasegg Trykk: Skipnes A/S

ORD FRA HISTORIELAGETS LEDER

Kjære Bynesinger – enten dere bor i bygda eller har flyttet ut.

Når det skal skrives i årsheftet så betyr det at vi er kommet til høsten, og tida går raskt mot jul. De fleste av oss er nok godt fornøyd med året værmessig – fra jul og utover var det en veldig flott vinter med akkurat nok snø til at det ble kjørt opp skiløyper flere steder på bygda, men samtidig ikke så mye at det bare ble snømåking. Så en fin vår og veldig fin sommer, inntil vi de siste par ukene har følt på kroppen at mengden årsnedbør er nesten konstant, det er bare at den ikke kommer jevnt fordelt.

Nok om det – jeg ønsker å si litt om lagets virksomhet. Det var med stor ærefrykt jeg sa ja til å overta som lagets leder etter at Torger Onsøyen har hatt den rollen siden 2007. Heldigvis ville han fortsatt være med i styret. Det nye styret er kommet godt i gang etter årsmøtet på Rye samfunnshus i mars, hvor vi i tillegg til årsmøteforhandlingene hadde musikalsk innslag ved Eigil Reitan.

Styret består av følgende personer:

Leder - Guri Opland Solem

Styremedlemmer – Torger Onsøyen, Olve Røstum, Einar Fossen og Niklaus Haugrønning.

Varamedlemmer – Lars Tore Langørgen, Brit Rye og Are Braa.

Knut Olav Aasegg er ikke medlem av styret, men er kasserer.

Vårmøtet var også på Rye, med foredrag av John K Stene og Knut Olav Aasegg som for-

talte om meieriene på Byneset, og transport av varer til byen (Trondheim).

Årets vandring var lagt til Mulegårdene – også i år med Knut Olav som utmerket kjentmann og forteller. Det vanket mye velfortjent ros til Knut Olav etterpå.

Ettersom det var relativt liten påmelding til fjorårets busstur så bestemte styret at vi ikke tar noen tur i år, men vi er i gang med lett planlegging av ny tur til sommeren.

Etter sommeren hadde vi medlemsmøte på Byneset bo og omsorgssenter, denne gangen med meget godt oppmøte. Det var nok effektivt å bruke sosiale medier mer aktivt enn før. Tema denne gangen var båttrafikken i Gaulosen – også dette ved Knut Olav Aasegg. Musikalsk innslag denne kvelden var med «Segtetten» - familiekoret fra Leinstrand bidrog med flott sang.

Neste møte blir i november, hvor Olve Røstum skal presentere ny bok med ord og uttrykk fra Byneset.

Jeg har tenkt litt på hva som er og skal være et historielags oppgave – når blir ting historie, på hvilket tidspunkt skal vi som historielag ta tak i emner? Egentlig så er det som har skjedd allerede historie, men hva er det som er verdt å ta vare på? Det er meget interessant det Olve har jobbet med det siste året, for her går utviklinga fort. Jeg jobber sammen med noen som er nesten 40 år yngre enn meg, og det viser seg at de ikke kjenner til mange ord og uttrykk som var vanlig da jeg var ungdom. Dette er ikke dialektord, men uttrykk, og for ikke å snakke om alt som forkortes nå – det er det ikke enkelt å henge med på!

På medlemsmøtet på Spongdal hadde vi besøk av en Amerikaner som har besøkt bygda og slektinger flere ganger tidligere, Mr Clyde Johnson. Ved møtets slutt kom han bort til kassereren og ville melde seg inn i laget, og samtidig gi et lite bidrag til laget. Bidraget er ikke lite – det er på 3000 dollar, omregnet til ca 24000 kroner. Flott gave som er merket med «til minne om Berit Aune» (Aungjerdet) som er hans mor – ref bind to av bygdeboka, side 161. Vi er veldig takknemlig for Clydes donasjon og styret vil diskutere hva vi skal bruke pengene til.

Årets store sak er at vi – ved en tilfeldighet – fikk mulighet til å kjøpe Spareskillingsbankens bankbuss som ble tatt i bruk i 1968. Den er godkjent for kjøring, men må settes i stand slik at vi får den mest mulig lik slik den var opprinnelig. Det er derfor viktig at alle som har noen minner eller effekter som kan knyttes til bussen kontakter oss slik at vi kan få dette til

å bli et klenodium. 50 år i denne sammenhengen er mye, og bussen vil være med og fortelle om utviklingen av banktjenester. Vi arbeider nå med å få inn støtte til oppussingen av bussen.

Høsten 2019 blir laget vårt 25 år – så vi har allerede satt ned en komite som skal arbeide fram en fin markering. Komiteen består av Guri Opland Solem, Lars Tore Langørgen, Torger Onsøyen og Per Johan Lindgård. Mer info kommer etter hvert!

Med dette vil jeg ønske dere god lesing – det er mange fine artikler i årets hefte også!

Kontaktinfo:

Byneset historielag
v/Guri Opland Solem
post@bynesethistorielag.no
www.bynesethistorielag.no

I redaksjonen:

Lars Tore Langørgen og Knut Olav Aasegg.

BENGTPLASSEN UNDER LANGØRGEN NEDRE, BUKTA

AV LARS TORE LANGØRGEN

Husmannsplassen Bengtplassen (tidligere kalt Buktahåggån) lå under Langørgen nedre, Bukta. Plassen lå på høyre side av veien opp Mikkelbakken. Den første husmann som etablerte seg her var Andreas Olsen, f. 1821 i Orkdal.

Andreas ble gift med Berit Olsdatter Frøseth, f. 1817 på Frøset Seiberget. De fikk sønnen Bengt i 1846 og bodde da som inderster på Høstad. Året etter døde Berit. Andreas giftet seg på nytt med Kristianne Steffensdatter, f. 1816 på Løvsetgjerdet. Bengt blir konfirmert i 1863, fødested er oppgitt til Høstad.

Ved folketellingen 1865 var Andreas og Kristianne etablert på Buktahåggån. Andreas er oppført som husmann og tømmermann. På

plassen bor også sønnen Bengt på 19 år og ei pleiedatter, Maria E. Amundsdatter på 5 år. Plassen før to kyr og to sauer.

Bengt Andreassen Høstad utvandret til Amerika i 1868, 22 år gammel. I 1874 dør Kristianne og Andreas blir enkemann for andre gang. Folketellingen 1875 viser at Bengt har returnert fra Amerika og er bosatt på Buktahåggån. På plassen bor også en husholderske, Guri Olsdatter, f. 1839. Andreas gifter seg for tredje gang i 1877 med Randi Halstensdatter Rye, f. 1829 på Rye Rønningen.

Ved FT 1891 er Bengt oppført som "Hjemv. sønn, dagarbeider". "Driver til dels sildefiske og dels dagarbejde ved gårdsbruget." Randi

Byaberget med dampbåtkai. Helt til høyre i bildet, ovenfor gården Fjøshaugen, ser vi det som må være Bengtplassen. Bengt Andreassen Langørgen døde i 1917 og plassen ble da nedlagt. Foto: Ukjent/NTNU UB.

Halstensdatter; "Kreaturstell og husgjerning." Andreas Olsen: "Husmann med jord og har hidtil drevet tømmermandsarbejde." Ved FT 1900 er Andreas oppført som "Husfader og husmann. Ikke arbeidsdyktig". Bengt er oppført som "Dagarbeider på jordbruk og fisker". På plassen bor også tjenestepiken Guri Haftorsdatter, f. 1872. Hun er datter av Haftor Olsen, gårdmann på Bukta.

Andreas døde i 1904 og da tok Bengt over plassen. Randi døde i 1906.

Ved folketellingen 1910 er Bengt oppført som "Husfader og husmann, jordbrukende". Han har en husholderske boende hos seg, Ingeborg Sivertsdatter Mjøseth, f. 1834. Plassen kalles Haagan plass (Håggån plass).

Bengt døde i 1917 og plassen ble da nedlagt. Lensmannsprotokollen opplyser: " Eier ca. kr. 12.000,- i kontanter og husbygninger og løsøre. Arvinger er hans forældres søskende og deres barn". Bengt var altså en holden mann, og man kan undre seg over hvordan han hadde greid å spare opp så mye penger. Kanskje hadde han lagt seg opp penger i Amerika.

Arveinnkallelse fra Strinda- og Selbu skifterett sto i Norsk Kunngjøringstidende 27.mars 1917. Krav måtte meldes innen tre måneder. Følgende personer med ukjent oppholdssted fikk en frist på seks måneder på å melde seg for skifteretten:

A: Søsken etter avdødes far Andreas Olsen Langørgen: Sivert Olsen Hovshagens barn Emma, Marie, Elida og Johan, sannsynlig opphold i Sverige.

B: Søsken etter avdødes mor Berit Olsdatter

Langørgen: 1: Husmann Erik Olsen Skogan. Han hadde to barn fra to ekteskap: Ole Eriksen Gaustad og Lava Eriksdr., begg trolig utvandret til Amerika. 2. Ingeborg Olsdr., gift med Ole Larsen Høstad, begge døde. Deres barn: Oline Olsdr., død, gift med Lars O. Flak. Deres barn: Oluf, Anders, Kristen og Karen, alle bosatt i Amerika.

Hvor mange arvinger som meldte seg forteller historien ingenting om. Uansett var arvebeløpet såpass stort at man må anta at de som arvet fikk et kjærkomment tilskudd til en antatt slunken kasse.

Kilder:

Folketellinger, bygdebøker og kirkebøker fra Byneset

Byneset lensmannskontor: Dødsfallsprotokoll 1903 - 1921

Norsk Kunngjøringstidende, 27. mars 1917

EN 103 ÅR GAMMEL TRØNDER TAR LIVET MED HUMOR

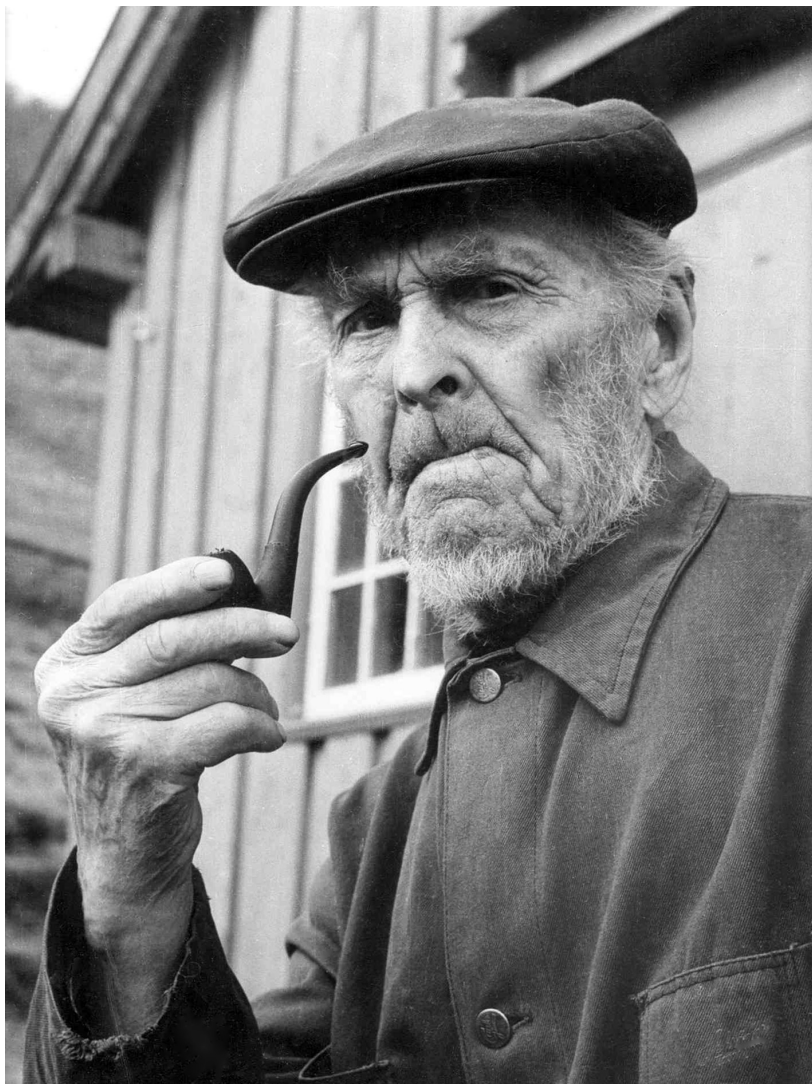
Snakk om at det har skjedd store forandringer her i verden siden Ole H. Langørgen, Byneset ved Trondheim, så dagens lys. 45 år var han da unionen med Sverige ble oppløst, 54 år da første verdenskrig begynte, 85 da den andre sluttet – og 29. april fylte han 103 år.

Formen? Jo takk som spør, snart tar han vel grevet igjen og hakker i en blomsterseng, eller kanskje båten trenger et nytt øsekar, eller han finner på noe annet småtteri. For øvrig tar han helst tilværelsen med humor, nå som før, og stopper pipa med karva bla'. Det er nå

selveste mannfolkkrøyken, det da! Man lar seg ikke by hva som helst når man er vokst opp på havregrøt, sild og fisk, og var fullvoksen før det var vanlig å blande byggmel i havremelet. Og da man begynte med rent byggmel, ja - så var det nå storveies så fin levemåte.

Egentlig skal han altså ha 103 lys på kaken denne gang. Ja, så sannelig skal det også lys til en trønder.

Nordisk Tidende, 16.05.1963

*Ole Haftorsen Langørgen
(Bugta), f. 29.04.1860, d.
01.09.1963. Gårdbruker i
Langørgen nedre, Bugta.*

BYNESET MUSIKKORPS

UTDRAG FRA JUBILEMSBERETNINGEN I 1989.

AV KNUT OLAV AASEGG

Fra forordet i boka:

I 1985, etter initiativ av Are Braa og Olav Jørund Brå, ble det nedsatt en komitè som fikk i oppgave å lage en beretning til korpsets 100-års jubileum i 1989. Denne komitèen besto av: Asbjørn Megård, Are Braa, Odd Risstad, Jon Ingebrigt Engen, Per Andreas Mule og Olav Jørund Brå.

Komitèens arbeid var til tider svært vanskelig og tidkrevende, da det fra starten og langt opp gjennom årene ikke finnes noe, eller svært lite, som er nedtegnet. De opplysningene som er innhentet fra starten, er basert på personlige samtaler med eldre musikere og andre sang- og musikkinteresserte, og kan derfor til tider være farget av de enkelte personers oppfatning. Vi må på dette grunnlag ta et visst forbehold om at opplysningene som er fremkommet kanskje ikke alltid er korrekte, men nærmere kan vi ikke komme.

Når det gjelder det generelle sang- og musikkliv, visste vi at det fantes en del spredte notater rundt omkring. Noe av dette har vi tatt med, for ellers ville det i fremtiden lett gått tapt.

I Årsheftet for 2017 ble det satt fokus på Byneset Hornmusikklag fra 1889 til 1968.

I årets hefte tar vi for oss historikken om

Ytre Bynes Hornmusikklag i årene 1941 til 1968.

Vi siterer fra Jubileumsberetningen:

Denne historikken om Ytre Bynes Hornmusikklag (YBH), er forsøkt gjengitt etter de opplysninger vi har fått hos enkeltpersoner og fra lagets spede notater i protokoll fra starten.

Da tanken om å starte et hornmusikklag ute i nordbygda blusset opp, ble noen karer enige om å samles i Vonheim den 23. mars 1941. Grunnlaget for å starte opp et musikklag var det aller beste, da det allerede var noen som hadde kjøpt seg instrument, og tilsagn om penger til innkjøp av instrument hadde de også fått. Penger til innkjøp av flere instrument stod øverst på programmet. Det ble satt i gang innsamling i grenda, alle fikk tildelt hvert sitt distrikt. Stort sett ble det gikk kr. 10,- pr. husstand. Det sies at Ole A.G. Høstad, som lenge hadde ivret for å få til et hornmusikklag, ga kr. 500,-.

Det ble for det meste brukte instrumenter som ble innkjøpt. Oliver Strand var meget aktiv ved kjøp av instrument. Da han var på bytur en gang, traff han en annen kar fra byvika. Han lurte på hva han gjorde i byen, og da han fikk høre at Oliver skulle kjøpe et instrument til hornmusikklaget, ble likegodt

mannen med og betalte instrumentet.

Da karene møttes til første prøve, var det flere som var interessert i å prøve seg, og disse var:

Arthur Frøseth,
Odd Berge,
Niklas Byberg,
Knut Frøseth,
Arnt Frøseth,
Alf Byberg.

Det var hele 17 karer som møtte til første prøve den 19. april 1941.

Det første ordinære årsmøte i Y.B.H. ble holdt i Vonheim søndag 18. mai 1941. Fungerende formann Oddmund Gullteig hadde fram til årsmøtet utarbeidet lover for laget. Lovforslagene som ble framlagt ble enstemmig vedtatt som lover for Y.B.H.

Sitat fra det første protokollreferat:

Ytre Bynes hornmusikklag er det første hornmusikklag på ytre Byneset. Det har fleire gongar før vore oppløpt til eit slikt tiltak, men av ymse vanskar har det aldri vorte til noko. Men no vaks atter interessa opp att, og dei mest interesserte samla seg til møte i "Vonheim" den 23. mars 1941. Det var allerede da some som hadde kjøpt instrument som skulle giast åt laget. Og på møtet var alle stemde forå starta eit hornmusikklag.

Den økonomiske sida kunne ein også sjå lyst på, da fleire hadde lova å gi gåvor til ny-skiping av eit hornmusikklag, og Ungdomslaget stilte oss fritt hus til våre musikkøvingar.

Laget var da starta av desse:

Erik Berg, Torgeir Berg, Olaf S. By, John Grøset, Oddmund Gullteig, Johan Lindgård, Knut Skjøstad, Oliver Strand, Martin Strand, Ivar

Svendsen og Bjarne Trøan.

Lagets navn skulle vera: "Ytre Bynes hornmusikklag".

Som embetsmenn vart valt intil viare:

Formann: Oddmund Gullteig. Kaserar og noteforvaltar: Oliver Strand

Møtet slutt.

*Oddm. Gullteig
f.t. formann*

Hvem spilte på de forskjellige instrument:

Erik Berg	B-Kornett
Torgeir Berg	Ess Kornett
Olav S. By	Stor Tromme
John Grøseth	Klarinett
Oddmund Gullteig	Tenor 2
Johan Lindgård	Bass/Ess Helikon
Knut Skjøstad	Alt Horn
Oliver Strand	Tenor Basun
Martin Strand	Ess Kornett
Ivar Svendsen	Små Tromme
Bjarne Trøan	Klarinett
Arthur Frøseth	Alt Horn
Odd Berge	Alt Horn
Niklas Byberg	B-Kornett
Arnt S. Frøseth	Ess Klarinett
Knut Frøseth	Tenor 1
Alf Byberg	Basun

Det vil som regel by på problemer i starten når en skal lære seg å spille på et instrument. Hjemmeøvelser måtte til om det skulle bli musikere, men det var ikke alltid det passet å øve hjemme, for skulle ikke budeier og andre arbeidsfolk stryke på dør, måtte de håpefulle sønner ut av huset når de skulle øve på sine

instrument. Noen var det som måtte gå i kjelleren, noen i fjøset, og noen var det som gikk på låven og grov seg hule i høyet for ikke å skremme folk - det var ikke alltid edle toner som kom ut av instrumentene deres!

I begynnelsen var det gruppeøvelser det stort sett gikk på. Noen av de som var med og startet korpset hadde fra før lært seg musikkens mysterier, slik at disse ble brukt som gruppelærere.

Johan Lindgård var musikkutdannet, så han fikk oppgaven med å lære opp "grop-messingen".

Disse karene måtte være meget lærevillige, for det tok ikke lange tida før de måtte til med samspill. Da ble det tatt kontakt med John Isdal i Trondheim som var musiker og dirigent fra før, og som da skulle være veileder og dirigent for korpset de første øvelsene. John Isdal skrev også en del noter for korpset som de brukte i den første tida. Noen noter ble også skrevet av Carl Amundsen, og fra egne rekker skrev Oliver Strand noen noter for korpset.

Korpset ble jo startet på en tid da det var umulig å få tak i noter, slik at John Isdal også arrangerte to marsjhefter, hefte A og B. Disse ble brukt av korpset i mange år.

Enkelte personer hadde store problemer med å spille i takt, derfor sies det at de måtte legge en person på gulvet for å styre stortåa til en av musikerne slik at han skulle lære seg å spille i takt.

John Grøseth tok etter hvert over som dirigent for korpset, og det første de øvde inn var for det meste koraler og sanger. Den første

Fra første øving med John Isdal.

melodi korpset samspilte var "Norges beste værn og feste" fra et skolehefte.

Ut for offentligheten for første gang lot ikke vente på seg, for allerede en og en halv måned etter at de starta opp, måtte de ut å spille. Det var på Høstadhaugen, pinseaften, under bålbreninga der.

Allerede dagen etter marsjerte korpset fra Rye skole til Haugatrøa. Det var en stor prestasjon av korpset å gjennomføre dette etter så kort øvelsestid, men det viste bare at det var "to" i disse karene. Dette var nok et lyspunkt på denne tida, da krigen var kommet til landet, og mange triste meldinger å høre. Begeistring var stor blandt grendas befolkning, og da særlig de yngste. At det var en og annen som trykte på feil ventil eller spilte i pausene slik at det ble noen ulåter her og der, var det visst ingen som hørte, for dette var rene 17.mai-stemninga. De var nok stolte av sine gutter, og over at de hadde fått et hornmusikklag her ute i Nordbygda.

Spilleoppdragene sto i kø den første tida. Var det en sammenkomst av noe slag, så skulle hornmusikken være med og underholde. Så den 7. juni spilte korpset på sanitetsbassar i Vonheim, 3. juledag på U.L. Framhalds jule-

Øving ute. John Isdal til venstre.

tre fest og 6. juledag spilte korpset på Bodsberg Meieri's fest i anledning opphør av meieribedriften. Korpset spilte gratis bestendig, men de måtte også ha litt inntekt, så de arrangerte 4 dansefester i Vonheim som ga noen kroner i kassa.

Årene 1941 - 1945.

Fra 18. mai 1941 til 18. januar 1942 ledet John Grøseth 25 øvelser rundt svartovnen i Vonheim.

Det var lange arbeidsdager. Noen var det som ikke møtte presis, så det ble ofte lange øvelser. Pausene ville også bli lange, for de hadde mye å snakke om når de møttes disse karene. Øvelsene holdt de på søndagene den første tida, for det var da de hadde tid. Det kunne hende at det gikk 12 timer for noen, fra de gikk på øvelse og til de kom hjem igjen.

På vinters tid kunne det hende at det var litt

kaldt å holde øvelse i Vonheim, så de hadde en avtale at etter pausen så skulle korpset snu, slik at de som satt lengst fra ovnen før pause skulle sitte nærmest etter pausen. Men det hendte også at det var så kaldt i storsalen at de krydde inn i et mindre rom.

Fra å være fast dirigent for korpset måtte også John Grøseth ta over som formann i 1942. Dette året kom det flere som ville prøve seg som musikere, og det ville være behov for flere instrument. Arthur Frøseth tilbød seg da å forskuddere til kjøp av en "knekkbasun" dette året.

På pinseaften 1943 arrangerte korpset en friluftskonsert på Bakkplassen. Korpset kom svært bra fra arrangementet, på tross av at det til alles misnøye var strengt forbudt å danse. Men morro hadde de det allikevel, for det sies at noen gikk og andre rullet ned fra Bakkplassen.

Utenom de faste arrangement dette året

Opptreden i Anders Bodsberg sitt bryllup i 1945.

spilte korpset uoppfordret i Ole K. Skjøstad og frues sølvbryllupsfest, hvor det fra både vertsfolk og gjester ble vist stor begeistring.

I sesongen 1944-45 deltok korpset i flere arrangement. Når et medlem av korpset giftet seg var det f.eks. tradisjon at korpset møtte opp og spilte noen velklingende toner for brudeparet. Samme år spilte også korpset i Anders Bodsbergs bryllup og i Kristen Hangerås sin 50-årsdag, hvor også korpset ble innbudt på middag.

På denne tida hanglet det litt i korpset. Det var dårlig oppmøte på øvelsene, men de mest ivrige sto på hele tida. Det kunne jo skyldes flere ting, alle krigens redsler som en fikk høre kunne jo ta på alle og enhver, men styret oppfordret alle til å møte opp så ofte de kunne og til fastsatt tid.

Fredsåret 1945.

Så kom endelig det som alle hadde gått og venta på i 5 lange år, nemlig freden. Da skulle alle være med å feire, og hornmusikken ble som et midtpunkt i dette, de skulle være med alle steder. Det siste året hadde korpset startet opp et mannskor, som også ble en del av underholdningen ved flere anledninger. Det ble mange spilleoppdrag for korpset dette året. Den 7., 8. og 9 mai spilte korpset i bygda.

Så kom 17. mai, og det ble litt av en festdag det året, for det så ut som denne dagen skulle alle være med å feire. For korpset gikk turen først i bil til Ringvål, deretter tilbake til Skjøstad skole der toget skulle gå til kirka og deretter til Høyemshaugen, hvor dagen skulle feires. Om kvelden spilte korpset på folkefest i Vonheim.

Den 9. juni var det også spilling, og den 14.

Spilling foran toget på Ringvål Sanatorium 17. mai 1945...

... med påfølgende utekonsert, også på Ringvål

juni spilte korpset sammen med Byneset Hornmusikklag i anledning Ingebrigt Aunes hjemkomst fra tysk fangenskap.

Den 16. juni var det "Sangens og musikkens dag". 17. juni, 24. juni, 1. juli og 8. juli var det spilling på forskjellige steder i bygda.

Den 14. og 15. juli deltok korpset på en båt-tur til Stadsbygd sammen med U.L. Framhald og Solglimt. Den 7. oktober var det igjen spilling i bygda.

Den 24. november framførte noen av korpsets medlemmer et spillstykke under en folkefest i Vonheim, og den 1. desember spilte korpset ved 25-årsjubilèet til Nordbygden Samvirkelag.

Den 29. desember var det juletefest, og den 13. januar 1946 spilte korpset under travkjøring og på festen om kvelden i Folkvang.

Grunnen til denne oppsvingen for korpset dette året, må en nok tilskrive freden som kom til landet. Det var stor etterspørsel etter det som skapte liv på denne tida, og det gjorde hornmusikken i aller høyeste grad. De hadde nå fått uttelling for all øvinga i disse åra.

Årene 1946 - 1950.

Så kom tida da korpset fikk spilleoppdrag utenfor bygdas grense. Den 1. mai 1946 gikk korpset i tog fra Strindheim skole opp på riksvei 50 til Sankt Hanshaugen, videre med bil til Moholt, marsjerte derfra til Lademo-parken og avsluttet

på Torvet. Dette er nok den lengste marsjen de har hatt til da. Men det var ikke slutt med det, for den 21. juni spilte korpset under et bondestevne i Trondheim, og hvor musikken gikk over kringkastinga. Den 29. juli deltok korpset i et speidertog som ble arrangert i Trondheim. Med dette må vi vel si at korpset fikk et lite nasjonalt gjennombrudd dette året.

Den 30. august 1946 ble korpset invitert til Aure. En av korpsets medlemmer, Alf Byberg, giftet seg, og hele korpset var innbudt til bryllupet. Turen gikk med bil og båt og den ble vellykket på alle måter. Det ble tid til både bading og forelskelses, sang og musikk - så humøret var på topp under hele turen som varte i hele tre dager.

Spilling på Kalland i Aure. Alf Byberg sitt bryllup den 30. august 1946.

Spilling på "brudebåten" fra Kalland til Aure kirke. Brudeparet i forgrunnen.

Den 29. november i 1946 arrangerte korpset folkefest i Vonheim, hvor de også framførte revyen "Når teppet går opp og ned". Det var de to humørsprederne i korpset, Torgeir Berg og Oddmund Gullteig som sto for de fleste tekstene og de spilte også hovedrollene. Revyen gikk for et overfylt Vonheim.

Det gikk ikke mange månedene før en ny revy var premiéreklar. Det var igjen revykongene Torgeir Berg og Oddmund Gullteig som spilte hovedrollene også i denne revyen som gikk av stabelen den 21. februar 1947. Revyens navn var "Ajax i band". Denne gangen ble Vonheim for liten, slik at alle som møtte opp ikke klarte å komme inn. Derfor bestemte de seg for å framføre revyen en gang til. Den 6. mars leide de Folkvang og ga reprise på revyen, også der for fullt hus. Mange ganger var det vel noen som følte seg trampet på tærne, men det gikk som oftest bra. Det er tydelig at noen av musikerne kunne spille på flere strenger.

For Ytre Bynes ble 17.mai-dagene noen lange dager. Etter at spillinga i bygda, fra den lyse

morgen til feiringa av dagen var ferdig, var ikke dagen slutt for korpset med det. For tradisjon hvert år var jo at korpset skulle spille på folkefesten i Vonheim om kvelden.

Den 10. juli 1949 deltok korpset ved Ut-Trøndelag Ungdomslags stevne her på Rye.

Så var det duket for nok en revy i hornmusikk-lagets regi, det var tydelig at revystoff var det mye av. Igjen var det T. Berg og O. Gullteig som var forfattere, med hjelp også av noen andre i korpset. Revyen ble framført i Vonheim den 17. desember 1949. Denne gang også for fullt hus.

Korpset begynte etter hvert å få en del noter, slik at de fikk laget seg en notekasse for å samle alle sine noter i. Men det tok veldig lang tid å få laget den. Vedtaket ble gjort allerede i 1942 - det gikk altså hele 7 år før kassen ble ferdig.

Årene 1950 - 1960.

Da korpset startet opp sesongen 1949/1950 ble det et lite skifte. Noen av de eldste som hadde vært med fra starten sluttet, og det kom til yngre karer som ville prøve seg, og de tok også over i styre og stell. Vi får tro at det var av gammel erfaring når det ble bestemt å kjøpe inn en protokoll som alle fravær på øvelsene skulle innføres, og denne skulle da oppleses på hvert årsmøte. I denne protokoll skulle alle instrument også registreres. Alle instrument skulle settes i god stand, slik at all

skade etter denne dato skulle repareres på brukers bekostning. Denne protokoll finnes ikke. Om den ble innkjøpt, eller om noe ble skrevet i den, vites ikke.

Orkla og Gauldal Sangerforbund avholdt sitt sangerstevne her på Rye den 17. juni 1950. Korpset deltok i oppmarsjene både lørdag og søndag. Men for at korpset kunne ta på seg denne oppgave, måtte de avklare et krav fra en av sine medlemmer som forlangte dekning av en dags arbeidsfortjeneste på kr. 50,-. Korpset hadde kr. 100,- for hele spillinga, så en må si at denne mannen måtte være forut for sin tid.

Korpset fyller 10 år.

Så kom jubileumsåret 1951. Laget hadde vært aktivt i 10 år, og det ble vedtatt å markere jubiléet. Knut Skjøstad ble valgt til formann i jubileumskomiteen, og med mange spesielt innbudte gjester gikk de til et pyntet festbord i Vonheim den 21. april. Menyen var lapskaus og med fløtekrem til dessert, samt et utmerket øl brygget av formannen.

Det ble en verdig markering av hornmusikklaget. Formannen i korpset, Torgeir Berg, overrakte korpsets dirigent gjennom alle år, John Grøseth, et notestativ og en taktstokk. Ellers var det hilser fra flere. En fyldig og god jubileumsberetning var skrevet og opplest av Odd Kviseth. Det ble festet ut i de små timer, og som det står skrevet, det var mange som hadde problemer med å finne veien heim.

Den 29. juli 1951 ble korpset invitert til å spille på en fjordtur med Fosenbåten "Fru Inger". Det var Ungdommens Reiselivsforening som arrangerte turen.

Den 5. august samme år, ble det en lignende tur. Da ble de engasjert av Trolla Brug. Laget

spilte gratis på begge turene, mot at de fikk mat og reiseutgifter dekket.

I 1952 begynte atter tanken om uniformer å svirre, og det ble vedtatt å søke Byneset kommune om et tilskudd på kr. 1.000,-, men fikk avslag. Styret klarte heller ikke å skaffe seg kausjonister på et lån på kr. 4.000,-, slik at hele greia ble lagt på is inntil videre. Det eneste fellestrekket de hadde, var noen hvite luer som de anskaffet seg for noen år tilbake, så disse måtte de nok bruke noen år til.

I 1953 gikk korpset til innkjøp av grå bukser med gule striper i sidene. Med dette må en si at Y.B.H. fikk sine første uniformer. Medlemmene betalte buksene selv.

Fortsatt var korpset meget etterspurt som underholdning på store arrangement. Den 27. september 1953 spilte korpset i forbindelse med Sør-Trøndelag krets av Norges Bondelags Jubileumsstevne på Klett.

Da musikkåret 1955-56 startet, sto korpset for første gang uten dirigent. John Grøseth som hadde vært korpsets faste dirigent helt fra starten, kunne ikke lenger ta på seg vervet. Han hadde slitt jevnt og trutt gjennom alle disse år, både i medgang og motgang, og lagt ned et stort arbeid for korpset.

Korpset kom da i en uvant situasjon, men som de taklet på en enkel måte. De tok kontakt med en annen lokal sang- og musikkleder, nemlig Rudolf Røstum. Han tok ikke lange betenkningstida før han sa ja, og da var styrets krise over, hvis en kan kalle det krise da.

På høsten i 1956 var det et lite opphold i øvelsene, skolegang og det militære begynte å melde seg for de yngste. Dårlig oppmøte på øvelsene var årsak til at det ble snakk om å starte en sekstett, men de kom over krisa slik at det ved sesongens slutt var kommet opp i hele 18 stykker.

Spilling på Klett 1953.

- 1. rekke fra venstre: Lars Berg, Karl Kr. Rye, John Megård, John Grøseth, Odd Kviseth, Magne Rye, Leiv Skjøstad.*
- 2. rekke fra venstre: Jon Stene, Knut Skjøstad, Odd Berge, Per Johan Lindgård, Knut Frøseth.*
- 3. rekke fra venstre: Roar Dahl, Alfred Langørgen, Arne Strand, Torger Rye, Martin Strand.*

Dette året var også korpset utenfor bygdas grenser. De var med U.L. Framhald på tur til Stadsbygd, hvor de spilte til underholdning før festen startet.

Årene 1957 og 1958 var noen tunge år for korpset, mye på grunn av at de yngste reiste ut. Det var også på denne tida snakk om å slå korpset sammen med Byneset Hornmusikklag, men på grunn av den lange avstanden var det ikke stemning for det. Rudolf Røstum slet utrettelig med de få musikerne han hadde, og gjorde det beste ut av situasjonen. Utover høsten tok det seg litt opp igjen, så noe opphold i korpset ble det ikke denne gangen heller.

Årene 1960 - 1969.

Når vi nå går over i 60-årene må en si at det ble et generasjonsskifte i korpset. Det ble tilgang på flere yngre karer, og yngre krefter tok også over i styre og stell. På denne tida var det flere av dem som hadde vært med noen år, noen helt fra starten, som sluttet. Det ble arbeidet meget godt i korpset og grendas befolkning støttet godt opp om alle arrangementer. Instrumentene begynte etter hvert å bli gamle og slitt, slik at det måtte fornyelse til. I 1961 gikk laget til innkjøp av 4 kornetter, 1 baryton og 1 althorn. Nye noter ble også kjøpt dette året. Korpset fikk kr. 1.000,- fra Byneset kommune, slik at de kom godt ut av den store investeringa.

Årene 1961 og 1962 ble for korpset noen rolige år, det ble mindre med opptredener utover de tradisjonelle arrangement. 17. mai har vært tradisjonsbundet når det gjelder

deltakelse fra musikkorps, men året 1963 deltok Y.B.H. for første gang ikke i 17.mai-toget. De avsluttet dagen etter rundturen med lastebil i bygda.

På lastebil 17. mai. Johan Lindgård står ved siden av og setter pris på musikken.

Ny dirigent.

Rudolf Røstum som hadde vært korpsets dirigent de siste 7 årene, frasa seg vervet som musikalsk leder for korpset. Da var det at korpset gikk inn i sine egne rekker og spurte en av korpsets veteraner, nemlig Martin Strand. Han tok på seg å være dirigent for korpset, og den 3. september debuterte han og fikk med dette bevist at han også kunne lede et korps. Dette året besto korpset av 20 aktive musikere, noe som var det største i korpsets historie til da.

Nye uniformer.

Etter at det flere ganger tidligere hadde vært oppe til diskusjon om anskaffelse av nye uniformer, ble det i 1964 tatt en beslutning om å kjøpe uniformer. Det ble tatt kontakt med firma Brødrene Isaksen i Trondheim, som klarte det mesterstykket å skaffe korpset uniformer på ca 14 dager. Uniformene var mørke grønne, med gule distinksjoner og gule slips. Lueene var "blankskjerm-luer", grønne som uniformene.

Med nye uniformer i 1964.

Den 27. juni 1964 skulle det debuteres i nye uniformer. Da var det sangerstevne her på Byneset, og korpset deltok i oppmarsjen. De nye uniformene falt i god smak hos publikum, men ikke hos værgudene. Det strieregnet under hele oppmarsjen, slik at korpset måtte bruke regnkapper.

Da korpset startet opp høstsesongen 1964/65, ble de første damer ønsket velkommen i korpset. Det var Rannveig Berge og Målfrid Gomo.

Korpset runder 25 år.

Når Ytre Bynes Hornmusikklag runder 25 år, kunne en se tilbake på 25 aktive år. Mange kneiker har det vært å forsere, men det har ikke vært helt stopp. Ser en på det store og

hele, må en si at det har vært en framgang hele tiden.

Det sittende styre i jubileumsåret fikk i oppdrag å være komitè for markeringen av 25-års-jubilèet. Så den 26. mars 1966 sto John Megård, Oddgeir Langørgen og Olav Øyås i spissen for de 90 gjester som det var dekket til, i et festpyntet Vonheim. Blant gjestene var gamle medlemmer, forhenværende dirigenter og formennene i kor og korps her på bygda. Menyen denne gang var innherredssodd med tomtebrygg til. Under middagen fikk korpset overrakt et bilde fra stifterne av korpset, og som de hadde satt sitt navnetrekk på. En velskrevet jubileumsberetning var Oddgeir Langørgen redaktør og oppleser av. Det ble også en "svingom" for gjestene, og under en pause i dansen ble alle stifterne av korpset som var tilstede på festen hyllet for sin innsats i korpset og for det store kulturelle tiltak de startet opp i 1941, og alle fikk overrakt en blomsterbukett.

Martin Strand som var korpsets dirigent i jubileumsåret og som var den eneste av stifterne som fortsatt var med som aktiv, fikk tildelt 25-års-medalje for sin store innsats i Y.B.H.

På slutten av året 1967, begynte det å svirre en tanke om å forsøke et samspill med Byneset Ungdomskorps. De hadde også samme tanke, da det i begge korps var veldig små grupper, i enkelte grupper var det bare en og to. Den 19. januar 1968 startet den første fellesøvelse på Folkvang og med Ungdomskorpsets tidligere dirigent som musikalsk leder. Styrene i begge korpse hadde på forhånd utarbeidet regler for dette prøvesamspill. Noen var det som sluttet i denne fasen fra begge korps, men da det hadde vokst opp to skolekorps her på Byneset og som korpse nå begynte å høste frukter av, så det lyst ut for hornmusikkens framtid.

Samspillet dette året gikk meget godt, slik at idèen om en sammenslåing av korpse fortsatte. Det ble ekstraordinære årsmøter i begge korpse, og da med et slikt resultat at det ble bestemt å slå sammen korpse til en enhet, helt uavhengig av de to tidligere korps.

På medlemsmøte i Ytre Bynes Hornmusikklag den 5. november 1968, vedtok alle fremmøtte medlemmer styrets forslag om å opphøre Y.B.H. etter de regler som det sittende styre

har utarbeidet, og gå sammen med medlemmene i Byneset Ungdomskorps, og starte nytt korps.

Fra 10. januar 1969 var det nye korpset organisert og fikk navnet **Byneset Musikkorps**.

Det må tilføyes her at ved 125-års jubileet i 2014 ble det skrevet ei ny jubileumsberetning. Redaksjonskomitéen besto av Arne Strand, Are Braa, Oddbjørn Fremstad og Jostein Kløften.

I forordet skriver forfatterne bl.a.: "I det foreliggende heftet er det bare tatt med en kort oppsummering av de første hundre år. Redaksjonskomitéen har konsentrert seg om å beskrive tilværelsen for Byneset Musikkorps i de 25 årene som ligger mellom 1989 og 2014.

Denne beretningen, "**125 år med Byneset Musikkorps**" er fremdeles å få kjøpt ved henvendelse til korpset.

Knut Olav Aasegg

BYVIKENS FINNEMISJONSFORENING

40-ÅRSJUBILEUM

Referat fra jubileumsfesten

Søndag 9. september. 1956 var det 40-årsjubileumsfest for Byvikens Finnemisjonsforening og samtidig feiret foreninga Ellen Langørgens 70-årsdag som var den 8. septembr. Det var sendt innbydelse til gamle medlemmer og mange andre som hadde gjort seg fortjent til en innbydelse. Likeens Lars Langørgen med familie i alt en 60–70 stykker.

Dagen oprant med solskin og godt vær og alle foreningens medlemmer travelt opptatt med smørbrødskjæring rundt omkring i heimene. Og i 2 tida kom de i biler og traktorer kjørende til bedehuset med mat, blomster, duker og dekketøi og gikk i gang med å gjøre det så festlig de kunne til gjestene skulle komme klokken 5 (17).

I salen ble stolene på venstresida flytta vekk og langbordene kom inn. Duker, blomstervaser og lysestaker kom på plass, en god lusk blev lagt i ovnen. Alle hjalp til og som toppen på det hele fikk vi låne noen filleryer hos Ingeborg Høstad og da disse blev lagt på gulvet blev det riktig koselig i den store salen i bedehuset.

De som skulde synge og spille hadde fått forfald grunnet sykdom. Men Kjellrun Langørgen spilte og Gunvor Strand, Bjørg Dahl og Gudrun Byberg øvde seg på noen sanger. De sang så godt de formådde og de andre som hørte på sa det greide seg som underholdning for gjestene.

Kl. 1645 begynte de første gjestene å komme

og det var virkelig morsomt å se hvor presise de møtte opp. Bare noen få kom litt senere grunnet melking. Kretssekretæren T. Johansen var også tilstede.

Først blev alle gjestene med Ellen Langørgen som æresgjest budt til dekket bord og servert kaffe, kaker og bløtkaker. Kakene hadde medlemmene bakt selv, mens bløtkakene var fra bakeriet. Når alle hadde fått smakt på den nykokte kaffen og hilst på gamle kjenninger, gikk praten livlig rundt bordet.

Efter kaffen blev festen opna med salmesang og søster Hilda Madsen fra Brålia holdt andakt. Så var det atter salmesang og 40-årsberetning blev oplest av Gudrun Byberg. Kretssekretæren takket deretter for hvad foreninga hadde gjort for finnemisjonen og likeens takket han grendas befolkning som gav foreninga sin støtte på basarene og ellers på annen måte, og han sa at Byvikens Finnemisjonsf. hadde vært en solid støtte i Trøndelag krets.

Så spilte Kjellrun og Gunnvor, Bjørg og jeg sang tre sanger. Etter dette holdt T. Johansen tale og så blev det sunget flere sanger.

Tida gikk fort og da mange skulde reise med siste rutebil som skulde gå fra Spongdal kl. 2210, blev bordene dekket påny og gjestene blev budt på cokolade, kaffe og smørbrød og kaker. Ved bordet var det mange som hadde ordet. Kjellrun gratulerte Ellen med 70-årsdagen og overrakte henne en håndveske fra foreningens medlemmer og takket henne for hennes arbeide for foreninga i 40 år. Kjellrun overrakte også Berit A. Langørgen en buket

blomster og takket også henne for trofast støtte. Hun var med og stifta foreninga og sia i alle år har husket basaren med en gjenstand. Dessuten hadde Gunvor Aksnes, Kristmar By, Reidar Vikan, Ingeborg O. Høstad, Hilda Madsen, Reidar Vikan (!) m. fl. ordet. Lars Langørgen takket på Ellen sin vegne for all oppmerksomhet som blev vist henne.

Karen By leste en hel masse telegrammer som var innkommet både til Ellen Langørgen personlig og til 40-årsjubileet blandt annet av Kanestrøm og Betram Nilsen som begge var så langt bortreist at de ikke kunne være tilstede. Den første på reise i Finnmark og den andre i Bergen.

Oddny Klementsane leste så et meget godt dikt som hun hadde skrevet til Ellen i anledning dagen. Alle de som hadde ordet takket for at de fikk være med på festen. Og det var bare en mening, at de hadde det meget hyggelig. De syntes det var morsomt å treffe

gamle kjente og få friske opp gamle minner fra den tia de selv var med i foreninga.

Etter maten spilte Kjellrun og vi tre sang "samesangen". T. Johansen viste så film fra finnemisjonens arbeide og formannen takket alle som hadde kommet for å feire disse to jubileer.

Festen ble avslutta med "Herrens velsegnelse" og salmesang og alle drog heim med et hyggeligt minne fra Byvikens Finnemisjonsf. 40-årsjubileum.

Der blev tatt opp kollekt til misjonen og det kom inn kr. 118,85.

Gudrun Byberg

Kilde:

Møteprotokoll for Byvikens Finnemisjonsforening

BERIT BÅRDSATTER FÅR PLESS I HOSPITALET

En mørk vinterkveld i begynnelsen av februar 1639 ble den syke Berit Bårdsdatter fra Byneset ført inn til Trondheim. Hun hadde ikke fått innvilget plass i Hospitalet, men "velvillige" mennesker tok Berit med seg til byen og kastet henne "paa jorden ved Hospitalet om aftenen silde". Hvem som fant Berit liggende i snøen, forteller ikke historien noe om. Hun må i alle fall ha blitt funnet samme kveld. En vinternatt ute under åpen himmel ville ha gjort det unødvendig med en plass for Berit blant de levende i Hospitalet. Og kirkegården var også bare for Hospitalets egne pasienter. En fattig stakkar uten adgangstegn kunne heller ikke komme inn der. Berit ble tatt inn i Hospitalet. Den 5. februar 1639 bevilget biskopen henne plass for hennes store elendighets skyld. Avgjørelsen om opptak ble ikke tatt før den ansvarlige futen på Byneset hadde garantert "at der skulle inngives med henne 10 daler".

Fra Rolf Grankvist: Nidaros kirkes spital gjennom 700 år.

HISTORISK VANDRING

GJENNOM MULE- OG HØYEMSGRENDA

AV KNUT OLAV AASEGG

Søndag 3. juni kl 13.00 møtte ca 30 personer opp ved "Folkvang" på Spongdal.

Det ble kort orientert om "Folkvang" og plassene vi så derfra. Så gikk turen nedover Mulegrenda med informasjon om gårder, husmannsplasser og endringer i landskapet de siste årene. Vi fikk god hjelp om historikken på flere gårder av turdeltagere som bor i området. Fra Mulegårdene gikk turen videre på den gamle veien til Høyem, der vi hadde en lengre stopp ved den gamle bautaen over flere kjente menn fra Høyem. Vi fikk også god hjelp av Egil Krogstad når det gjelder historikken omkring nåværende gårder, og det gamle fellestunet Høyem på Høyemshaugen. Egil kunne også vise oss gammel skrift som er

hugget inn i fjellet like ovenfor hans bolig, og som sier en del om den gamle bebyggelsen. Egil fortalte også om en gård som er inntegnet på utskiftingskartet fra 1893, men som ingen i dag vet om. Egil viste oss hvor denne forsvundne "Fenrik-gården" hadde ligget. Videre gikk turen rundt Høyemshaugen og tilbake til Folkvang.

Været var fint, men da vi rundet Høyemshaugen på tilbaketuren fikk vi kald nordvest vind.

Det var forberedt muligheten for å kjøpe kaffe på golfkafèen etter vandringen, noe deltagerne ikke benyttet seg av.

KRON PRINS OLAF AV NAARGE TALTE I RADIO

Siri og Anders Braa fra Byneset dro til Amerika i 1882, og de begynte farming i Nord-Dakota. De hadde med seg tre barn, Lars, Sivert og Anne. Lars, den eldste, drev med litt av hvert, på bildet ser vi ham som postkjører i år 1909. Sønnen Sivert ble gift med Lina Bratsberg fra Trondheim, og de overtok farmen etter hvert. Det er Lina som skriver dette brevet hjem til slekten på Byneset.

Dazey, No Dak.

22 Sept. 1936

Kjære sliktninger.

Mr & Mrs Braa og fameli.

Ja di er da sørgeligt forsømt men slet ikke forglemmt. Har igjen læst igjennem deres breve, blev aldeles forskremt — alerede flere Aar hengaaet siden di skrev til os.

Først maa jeg fortelle eder at bestefar døde to Aar i vaar siden. Han var oppe hver dag til det siste. Han drak sin morgens kaffe som vanlig og ingen forandring at se inden en par timer saa var han over. Det hente paa gibursdagen til bestemor. Var glad han fik flytte. Her har været en saadan trengsels tid paa alle omraader. Det ene uare efter det andet. Siste vinter havde vi en saadan forferdelig streng kulde, og i sommer saa varmt at alt tog skade og denne forferdelige tørke mer og mindre over alt.

Saa var vi rammet af en hagelstorm som slog ihejl kylinger og torke (turkey) ja endog saue. Saa det ser ikke lyst ud for tilfelde. En udvei blir det vel.

Ja nu har vel baade Lars og Engeborg flytted til et bedre land. Og vis ikke saa maa di helse dem. Saa vil si mange tak for de fine billederne som de sente os, ligesaa den julebog.

Jeg læste den først fra perm til perm.

Ja, vi feirer Bjørnson 100 Aarsfest hær ogsaa. Saa maa jeg fortælle paa den 17 May saa hørte vi Kron Prins Olaf fra Naarge over «radio», det var en høitidsstun og mang en taare rant. Sivert og jeg sto med bøiede hoveder og fik hvert et ord han sa. Baade Hannah og Selma arbeider i Carrington. Hannah arbeider i «Court House», og gutta di arbeider hist og hær, saa vi er alene hær, da vi ingen avling fik. Saa har vi bare disse faa dyr og fugle at stelle med. Saa haaber jeg inderlig at disse linjer finder eder i beste velgaaende.

Du Gurine maa skriv til Hanna igjen. Vis di skriv til os igjen saa skal jeg se til at svare eder straks.

Saa en kjærlig hilsen til eder fra os din venninde Lina Braa.

Lina og Sivert Braa fotografert i Syd-Dakota.
Fotograf ukjent.

Lars Braa fra Byneset drev som postkjører i US. Mail i mange år.
Dette bildet er tatt i 1909.
Fotograf ukjent.

Familien Braa fra Byneset forlot sin husmannsplass og dro til Syd-Dakota, hvor de slo seg ned. Dette bildet viser Torestu, husmannsplassen de forlot. Fotograf ukjent.

Her ser vi deres første torvhus på prærien.
Fotograf ukjent.

Dette bildet viser familiens første, ordentlige bolig. Fotograf ukjent.

*Dette bildet er fra Braa-slektens farm ved Dell Rapids i Syd-Dakota. Personen på bildet antas å være Claus Braa, som ble sendt over til slekten i Amerika som 12-åring.
Fotograf ukjent.*

Kilde:

*Brevet hjem. En samling brev fra norske utvandrere. Samlet og redigert av Per Jevne.
Adresseavisens forlag 1975.*

Kopiert fra www.historier.no

Mannen som vil opprette sin egen kommune

I Byneset herredstyre søkte forleden en gårdbruker om at hans eiendom måtte bli utskilt av Byneset herred, slik at den kan danne en egen kommune. Som navn på det nye herred hadde han tenkt seg Bodsberg.

Smaalenenes Social-Demokrat, 04.06.1932

HVOR BLE DET AV ELEN STEFFENS DATTER SKJØSTAD?

AV ARNE EINAR BRUN OG KNUT OLAV AASEGG

*Mange tilfeldigheter gjør at vi finner igjen "forsvundne" personer fra Byneset. Personer som nevnes i bygdeboka at de er født, men ikke noen flere opplysninger. Og vi finner personer som **skulle** stått i bygdeboka, men ikke blitt nevnt av forskjellige årsaker. Slik er det også denne gangen. Min svoger, Arne Einar Brun, gransker stadig på sin slekt bakover med utgangspunkt i Stø i Vesterålen. Der kom han over forbindelse til Byneset, noe som medførte et hefte på over 100 A4-sider. Vi kan selvfølgelig ikke ta med alt her, men vi tar med de viktigste opplysningene.*

Knut Olav

På side 229 i bind 3 av Byneset Bygdebok, helt øverst, ser vi at Ellen Steffensdatter Skjøstad, f. 1733, ble gift i 1758 med Lars Jonsen. Deres sønn Steffen Larsen Skjøstad, f. 1760, ble gift i 1782 med Guri Bentsdatter Lerdal, f. 1758 på Lerdal.

Steffen og Guri sine barn:

1. Ane Steffensdatter Skjøstad, f. 1782, ble gift i 1814 med Jon Olsen Langørgen, f. 1788. Denne familien står det videre om i Byneset Bygdebøker.
2. **Elen Steffensdatter Skjøstad, f. 1786, står det ikke noe mere om. Likeså barn nr.**
3. **Lars Steffensen Skjøstad, f. 1797, er ikke nevnt under Skjøstad i Byneset Bygdebok.** Men han er nevnt som "fostersønn Lars Steffensen" på Lerdal øvre, øverst på side 138 i Byneset Bygdebok bind 3.

De to siste skal vi se nærmere på nedenfor:

Elen Steffensdatter Skjøstad, f. 1786 på Skjøstad på Byneset, døpt 19. mars 1786 i Byneset kirke. Konfirmasjon finner vi ikke. Hun døde den 16. mars 1849 i Smedbakken i Trondheim. Gravlagt den 22. mars 1849 i Trondheim.

Hun giftet seg den 2. november i 1819 med matros **Klemet Kristensen Sannes**, f. 1788 på Røros, døpt 12. mai 1788 i Røros kirke, konfirmert 16. juni 1805 i Røros kirke. Han døde den 2. mars 1849 i Trondheim, og gravlagt 5. mars 1849 i Trondheim.

Elen og Klemet sine barn:

1. Elen Gurina Klemetsdatter Sannes, f. 21. april 1817 i Smedbakken i Trondheim, døpt 26. mai 1817 i Trondheim Domkirke, konfirmert 29. april 1832 i Trondheim Domkirke. Hun døde av kreft på Trondheim sykehus den 19. januar 1861. Gravlagt den 24. januar 1861 i Trondheim.
2. Karl Kristian Klemetsen Sannes, f. 15. oktober 1821 i Smedbakken i Trondheim, døpt 11. november 1821 i Trondheim Domkirke. Han døde den 14. august 1824 i Smedbakken i Trondheim, nesten 3 år gammel. Gravlagt den 22. august 1824 i Trondheim.

- 3. Karl Stefanus Klemetsen Sannes, f. 5. oktober 1830** i Smedbakken i Trondheim, døpt 28. november 1830 i Trondheim Domkirke, konfirmert 30. mars 1845 i Trondheim Domkirke. Han døde den 3. november 1891 i Klaksjord i Bø i Nordland. Gravlagt 29. januar i Bø i Nordland. Han livnærte seg som bødker.

Før han flytta nordover fikk han barn med Olava Hansdatter Leer, f. 15. juli 1823 på Bakklandet i Trondheim:

1. Karoline Emilie Karlsdatter Sannes, f. 12. mars 1852.
Hun døde i Trondheim allerede den 10. juni samme år.

2. generasjon.

Karl Stefanus Klemetsen Sannes giftet seg 11. september 1859 i Bø kirke, Bø i Nordland med **Berit Marie Larsdatter Vold**, f. 24. mai 1833 i Strinda i Trondheim. Døpt 11. august 1833 i Bakke kirke i Trondheim, konfirmert 30. april 1848 i Bakke kirke i Trondheim. Hun døde 13. mai 1870 i Vinje i Bø i Nordland, gravlagt 12. juni 1870 i Bø i Nordland.

Karl Stefanus døde 3. november i 1891 i Bø i Nordland.

Karl Stefanus og Berit Marie sine barn:

1. **Karl Bertrand Karlsen Sannes, f. 14. juni 1854.**
2. Karl Emil Karlsen Sannes, f. 18. desember 1856, d. 10. november 1934 i Øksnes i Nordland. Gift i Bø i Nordland i 1877 med Petrolina Sofie Hansdatter, f. 1853. De fikk 10 barn og har stor etterslekt.
3. Lovise Karoline Karlsdatter Sannes, f. 10. november 1861, d. 10. januar 1897 i Trondheim. Gift i Trondheim i 1881 med skredder Iver Olsen Flatås, f. 5. mars 1859 på plassen Flatåsdaalen II i Leinstrand, d. 10. januar 1897 i Trondheim. De hadde 8 barn og har stor etterslekt.
4. Johan Fridtjof Karlsen Sannes, f. 10. november 1861, d. 23. mai 1932 i Bø i Nordland. Gift i Øksnes i Nordland i 1886 med Oleana Martine Vilhelmine Hansdatter, f. 1858, d. 28. april 1893 i Øksnes i Nordland. De hadde 4 barn i hans første ekteskap og har stor etterslekt.
Han gifta seg på nytt i 1894 med Eleonora Elise Henriette Ellingsdatter, f. 1867, d. 1. april 1953 i Bø i Nordland.
De hadde 7 barn i hans 2. ekteskap og har stor etterslekt
5. Gustav Weimar Karlsen Sannes, f. 6. august 1866, d. 1929 i Bø i Nordland.
Gift i Bø i Nordland i 1903 med Amalie Josefine Johansdatter, f. 1. september 1877 i Borge i Nordland, d. 20. oktober 1966 i Bø i Nordland.
De hadde 6 barn og har stor etterslekt.

3. generasjon.

Karl Bertrand Karlsen Sannes, f. 14. juni 1854 i Trondheim, døpt 17. september 1854 i Bakklandet kirke i Trondheim. Karl Bertrand døde av kreft den 10. desember 1922 i Sortland i Nordland. Han var fabrikkarbeider.

Han giftet seg i Bø kirke i Nordland den 10. oktober 1881 med **Olava Rebekka Mikalsdatter**, f.

17. januar 1862 i Bø i Nordland, d. 1946 i Bø i Nordland.

Deres barn:

1. Gerhard Eliot Karlsen Sannes, f. 17. november 1880, døde av tuberkulose 12. mars 1922 i Bø i Nordland. Gift i Øksnes i Nordland i 1905 med Sofie Englike Helene Tobiassen, f. 1880, d. 1918 i Øksnes i Nordland.
De hadde 6 barn og har stor etterslekt.
Han giftet seg 2. gang i 1920 i Sortland kirke med Hilda Mathilde Andreasdatter, f. 25. september 1880 i Dverberg i Nordland, d. 1947 i Sortland i Nordland. De hadde to barn og har stor etterslekt
2. Kristine Marie Karlsdatter Sannes, f. 3. mai 1883, d. i 1945 i Øksnes i Nordland. Gift i Øksnes i Nordland i 1914 med Sofus Arnold Konradsen Arnoldsen, f. 8. mai 1885 i Øksnes i Nordland, d. 1954 i Øksnes i Nordland. De hadde ingen barn.
3. Laura Charlotte Karlsdatter Sannes, f. 14. oktober 1885 i Bø i Nordland, d. 8. juli 1955 i Bø i Nordland. Gift i Bø i Nordland i 1907 med Johan Adelstein Andreassen, f. 1889 i Bø i Nordland, d. 1931 i Bø i Nordland.
De hadde 5 barn og har stor etterslekt.
4. Ragna Birgitte Karlsdatter Sannes, f. 26. juni 1887 i Øksnes i Nordland, d. 1967. Gift i Bø i Nordland i 1910 med Arnt Hilmar Schjønning Lindhardsen Nilsen, f. 1888 i Bø i Nordland, d. 1966 i Alaska.
De hadde to barn og har stor etterslekt.
Hun ble gift på nytt i 1924 med Jentoft Kristian Meyer Jensen Solbakk, f. 1893 i Borge i Nordland. De fikk en sønn med noe etterslekt.
5. Halfrid Kaspara Karlsdatter Sannes, f. 3. mars 1889 i Øksnes i Nordland, d. 12. januar 1969 i Kvæfjord i Troms. Barn med Jens Olai Monsen Steffensen, f. 23. mars 1891 i Bø i Nordland:
 1. Bergljot Magda Jensdatter Steffensen, f. 9. august 1907 i Øksnes i Nordland, d. 25. juni 1997 i Sortland i Nordland.
Hun giftet seg i 1911 i Øksnes kirke i Nordland med Leonard Martin Meier Bendiksen, f. 1888 i Kvæfjord i Troms, d. 12. august 1983 i Kvæfjord i Troms. De hadde 9 barn og har stor etterslekt.
6. Rikard Stefanus Karlsen Sannes, f. 29. januar 1891 i Øksnes i Nordland, d. 30. august 1972 i Øksnes i Nordland. Han giftet seg i Øksnes kirke i 1915 med Olga Helene Hansdatter, f. 1894 i Øksnes i Nordland, d. 1963 i Øksnes.
De hadde 9 barn og har stor etterslekt.
7. Oluf Kristian Karlsen Sannes, f. 11. mai 1894 i Øksnes i Nordland, d. 1975 i Fauske i Nordland. Han hadde barn med Eveline Andreasdatter, f. 19. mars 1895 i Bø i Nordland:
 1. Martin Birger Karstein Olufsen Sannes, f. 12. desember 1912, d. 27. desember 1973 i Bø i Nordland. Han ble gift, fikk 10 barn og har stor etterslekt.
Han giftet seg i Øksnes kirke i Nordland i 1914 med Asta Johanna Simonsdatter Sigurdsen, f. 3. april 1898 i Svolvær i Nordland, d. 19. april 1899 i Kvæfjord i Troms. De fikk 9 barn og har stor etterslekt.

- 8. Mathilde Amalie Karlsdatter Sannes, f. 22. mai 1895** i Øksnes i Nordland, d. 16. februar 1979 i Øksnes i Nordland. Hun giftet seg i Langnes kirke i Øksnes i Nordland i 1919 med **Karl Olai Pedersen Brun, f. 27. september 1899** i Øksnes i Nordland, d. 1987 i Øksnes i Nordland. De hadde 8 barn og har stor etterslekt.
- Karl Olai** er bror av **Eivind Valdemar Brun, f. 28. august 1896** i Øksnes i Nordland. Eivind Valdemar er farfar til **Arne Einar Brun** som har gransket denne slekta tilbake til Elen Steffensdatter Skjøstad. Arne Einar er derfor tremenning med Elen og Klemet sine tipp-tipp-oldebarn.
9. Konstance Berntine Karlsdatter Sannes, f. 6. mars 1897 i Øksnes i Nordland, d. 22. desember 1970 i Øksnes i Nordland. Hun giftet seg i Øksnes kirke i Nordland i 1930 med Enevold Wilhelm Johansen, f. 1895 i Øksnes i Nordland, d. 1966 i Øksnes i Nordland. De fikk 2 barn og har noe etterslekt.
10. Karl Stefanus Karlsen Sannes, f. 7. mai 1899 i Øksnes i Nordland, d. 3. oktober 1966 i Narvik i Nordland. Han hadde barn med ei frk. Lunde:
1. Karl Johan Karlsen Lunde, f. 6. august 1932 i Narvik, d. 16. desember 2008 på Ringerike i Buskerud. Han var ikke gift. Han hadde barn med Bergit Arnhild Severinsdatter Haugsdal, f. 28. april 1909 i Masfjorden i Hordaland, d. 24. januar 2000 i Lindås i Hordaland.
 1. Arthur Karlsen Sannes, f. 7. februar 1935 i Bergen, d. 16. februar 2008 i Oslo. Han ble gift med Jorunn Roseth. Ingen barn.
- Han hadde barn med Konstanse (?)
1. Kirsti Rebekka Karlsdatter Sannes, f. 12. august 1938, d. 18 mars 2004 i Narvik. Hun ble gift i 1957 med Richard Per Hunstad, f. 1935 i Narvik.
- Karl Stefanus giftet seg i 1941 i Narvik med Therese Konradsdatter Jæger, f. 29. januar 1908 i Bindal, d. 19. mai 1987 i Narvik.
- Deres barn:
1. Terje Kristian Karlsen Sannes, f. 29. april 1946. Mer etterslekt.
11. Krestofa Ricarda Karlsdatter Sannes, f. 4. mai 1901 i Øksnes i Nordland, d. 5. februar 1991 i Sortland i Nordland. Hun ble gift i Sortland kirke i 1921 med Leif Arthur Kinley Ludvigsen Bendiksen, f. 30. september 1896 i Sortland i Nordland, d. 29. januar 1985 i Sortland i Nordland. De hadde to barn og har noe etterslekt.

Dette var en av slektslinjene fra Elen Steffensdatter og Klemet Kristensen.

Men, vi må også se på Elen sin yngre bror som ikke er nevnt i Byneset Bygdebok:

Lars Steffensen Skjøstad, f. 1797. Han ble døpt den 17. april 1797 i Trondheim Domkirke. Konfirmert 25. september 1814 i Byneset kirke, død 19. oktober 1864 i Flora i Hegra. Gravlagt 29. oktober 1864 i Hegra. Han giftet seg 8. juli 1827 i Værnes kirke i Stjørdal med **Berit Stenersdatter, f. 29. desember 1800** på Hembre østre i Hegra. Etter Lars sin død emigrerte hun i 1867 til Quebec i Canada sammen med sin sønn Steffen og hans kone. Berit døde 11. desember 1890 i USA, sannsynligvis i Minnesota.

Deres barn:

1. Steffen Larson, f. 31. juli 1839 i Storfloråsen i Hegra. Døpt. 1. september 1839 i Hegra kirke. Død i Canada. Han giftet seg den 25. april 1867 i Hegra kirke med Martha Andersdatter Vikan, f. 5. september 1833 på Hitra i Sør-Trøndelag.

Døpt i Sletta kirke på Frøya den 15. desember 1833.

De emigrerte til Quebec i Canada sammen med hans mor i 1867.

Deres barn i USA:

1. Lisa Steffensdatter Larson, f. 1872 i Minnesota i USA,
2. Charles B. Steffensen Larson, f. 1874 i Minnesota i USA,
3. Anna Steffensdatter Larson, f. 1879 i Minnesota i USA..

De har alle etterslekt i USA.

Dersom noen av leserne ønsker nærmere opplysninger om Elen og Klemet sine etterkommere kan dere ta kontakt med en av forfatterne til denne artikkelen. Arne Einar Brun har gransket denne slekta inngående, og han har hentet opplysninger fra kirkebøker, folketellinger, slektsbøker, gårds- og slektshistorier, bygdebøker og Gravminner i Norge.

Revene lurte hunden

En sølvrev fra Byneset som brøt seg ut av en farm sør i bygda for en tid siden er fremdeles på frifot. Man har sett den flere ganger i marka og i nærheten av gårdene, men det har ikke vært mulig å få tak i den. Forleden dag prøvde man å ta den ved en hund som tidligere har hatt godt renome som revhund. Hunden kom også på spor etter sølvreven og hadde den på los, men en stund etter dukket hunden frem med en rødrev framfor seg. Så var hunden borte en stund igjen og kom denne gang med en – korsrev. Atter bar det inn i skogen og en stund etter kom hunden atter ut, men helt alene. Alle revene hadde lurt den.

Nordlands avis, 11.08.1938

GAMLE HÅNDARBEIDSTEKNIKKER:

TÆGERBINDING

AV SISSEL HAUGRØNNING

Tæger er sterke, bøyelige og tynne røtter av trær, vanligvis bjørk men også gran og einer har røtter som egner seg til formålet. De ferdige produktene var opprinnelig bruksting, kurver til ulike formål, esker og fat. I våre dager blir det fortsatt laget kurver, men i større grad er dette pyntegjenstander.

Tægerbinding er en gammel teknikk som ligner litt på syng. På 800-tallet ble dronning Åsa gravlagt i et vikingskip i Osebergghaugen i Vestfold. Under utgravningene ble det funnet rester av tægerarbeider som kan ha vært deler fra dronningens smykseskrin eller en hårspenne.

Hårspenne i tæger.

I Danmark er det gjort funn som er datert til ca 500 før vår tidsregning. Det betyr at teknikken har eksistert i over 2500 år.

Tæger var et materiale man hadde god tilgang på i Norge, Sverige, Danmark og Finland og man finner mange gjenstander på museum i de nordiske land. Blant samene var teknikken også mye brukt og det vil være

naturlig at man finner gjenstander av tæger i alle øvrige befolkede nordområder der bjørk, gran og einer vokser naturlig.

Sanking av tæger

Bjørkerøtter kan sankes fra slutten av mai til bladene faller av trærne. De er enklest å finne i forholdsvis tørre myrer eller sandholdig jordsmonn. De beste røttene finnes i næringsfattig mosemyr, her kan en finne tæger opp til 15 meter. På næringsrik jord blir røttene korte og tykke, og jord med stein gir ujevne røtter. Røttene bør ikke være tykkere enn en blyant, men røtter helt ned til 1 mm brukes til finere arbeider.

Graving av tæger.

Røttene må barkes mens de er friske, barken fjernes enklest på den tiden sevjen går. Deretter kveiles røttene opp og tørkes til de skal brukes.

Når røttene skal brukes må de først bløtlegges og deretter splittes i ønskede tykkelser med en skarp kniv.

kløyvd leggbein med noe av leddknoken som skaft.

Arbeidet bygges opp med innleggståg og bindtåg og man begynner alltid i sentrum og arbeider seg utover i sirkel. Det kan også lages ovale former ved å starte med et langstrakt innlegg.

Innlegget er ikke alltid tæger, i store bunner og sider hvor det kreves mer fasthet og styrke er innlegget ofte av treverk.

Øverst ser vi uvaska bjørkerøtter, og under henger vaska bjørkerøtter til tørk

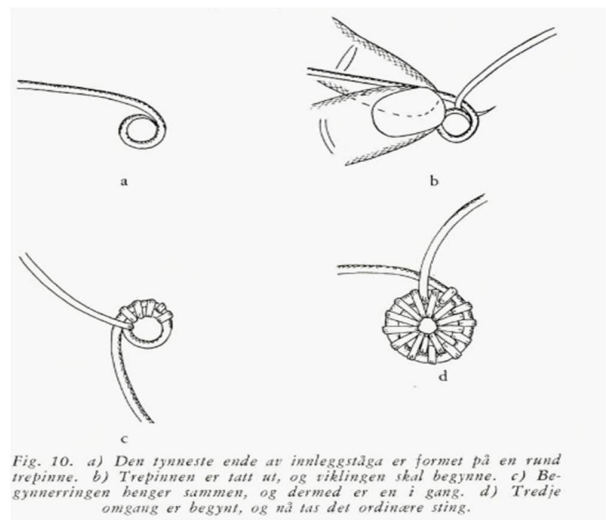

Fig. 10. a) Den tynneste ende av innleggståga er formet på en rund trepinne. b) Trepinnen er tatt ut, og tiklingen skal begynne. c) Begynnerringen henger sammen, og dermed er en i gang. d) Tredje omgang er begynt, og nå tas det ordinære sting.

Over: Teknikk

Under: Sying

Teknikk – binding

Verktøyet som brukes er en liten og skarp kniv, noen runde og trekantede pinner og en beinpren som brukes som synål /syl under bindingen. Beinprenen ble gjerne laget av et

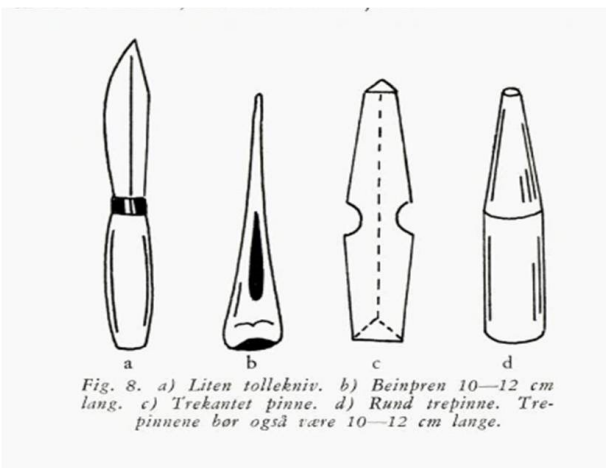
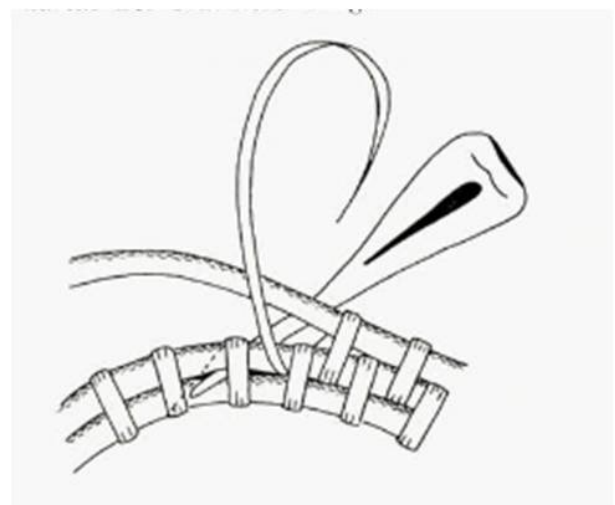

Fig. 8. a) Liten tollekniv. b) Beinpren 10–12 cm lang. c) Trekantet pinne. d) Rund trepinne. Tre-pinnene bør også være 10–12 cm lange.

Gjenstander laget av tæger

Det er mye arbeid å binde en kurv i tæger. Fra gammelt av ble det hovedsakelig laget kurver til ulike behov. Sendingskurver, flatbrødkurver, stoppekurver, sykurver og ullkurver med mer.

De store kurvene som ble brukt til sendingskurver til bryllup og dåp var ofte svært forseggjorte og dekorative. Mønster og teknikker kunne variere og ha sine særtrekk i enkelte landsdeler.

Kurv fra Hallingdal.

Et eksempel på praktisk anvendelse av kurver i tæger er en "osteteie" eller osteform. Eksempelbilder er hentet fra Norsk Skogbruksmuseum. Teknikken som er brukt kalles "knottebinding" som gir mellomrom mellom omgangene. Osteteien skulle være åpen i bunnen og i sidene slik at mysen rant av osten.

Osteteie

På Haugrønning Gård har vi fortsatt et flott

eksemplar av en sendingskorg i tæger. Den må legges i bløt innimellom for at den ikke skal bli sprø og knekke i sammenbindingene.

På denne ser vi at det er brukt treverk i innlegget til hanken for å gjøre den mer solid. (ill. forrige side. Red. anm.)

Arbeider laget av tæger kan på lik linje med gamle møbler være utsatt for angrep av stripet borebille. Larven lever i treverket og spiser det opp innen fra. Angrepet vises som små hull, "motthull" på 1-2 mm slik som man også kan se i gamle møbler.

Interessen for gamle håndverksteknikker er heldigvis på vei opp. Husflidslagene og Bygdekvinnelagene rundt om i Norge bidrar til å ta vare på gamle håndverksteknikker ved å holde kurs. Hardanger og Voss museum har undervisningsopplegg for barneskolen med blant annet binding av tæger. Formålet er:

Innsyn i en teknikk som har vært så genial at ingen har klart å forbedre den

Forståelse for hvor oppfinnsomme tidligere generasjoner var når det gjaldt håndverk og hvor flinke de var til å finne gode tilgjengelige materialer

Tæger kan også brukes til andre formål som sammenbinding av bjørkeris til sopelimer og til sveiping der tynne spon av tre bøyes til

Øverst: Sopelime
Midten: Sveiping
Nederst: Vidje

runde eller ovale former som sys sammen med tæger. Vidjespenninger kan også lages av tæger.

Kilder:

Arvid Walla, Ernst G. Mortensens Forlag: Vi binder med tæger

Wikipedia og google.no(bilder): søkeord tæger, tægerkurv, rotslöjd, osteteie

<https://bygdekvinnelaget.no/lokallag/spydeberg-bygdekvinnelag/nyheter/binding-av-taeger-var-tema-pa-aprilmote>

Foto: Egne bilder, åpne nettsider, Digitalt Museum, Hallingdal Museum, <http://nostebekjennelser.blogspot.com/2010/07/kurs-i-tgerbinding-pa-raulandsakademiet.html>
<https://lokalhistoriewiki.no/T%C3%A5garbeid>
<http://www.middelalderverkstedet.no/tagbinding/>

Lite barn druknet i melken

En 17 måneder gammel pike, Randi Skogstad, på Byneset ved Trondheim, omkom ved en eiendommelig ulykke meldes til Adresseavisen. Folkene på gården skulle hente returmilk på meieriet. Det var en skvett igjen i melkespannet de skulle ha med. Dette ble tømt i en stamp som sto ute på gården.

Mens de voksne var opptatt med å vaske fjøset, var lille Randi gått bort til stampen og ville plaske i melken. Dybden var ikke mer enn 7-8 tommer, og da Randi prøvde å nå ned, falt hun i stampen. Det var ikke lenge før ulykken ble oppdaget, men da var barnet allerede bevisstløst. Langvarige opplivingsforsøk av lege og senere på sykehuset ble dessverre forgjeves.

Nordisk Tidende, 08.09.1951

FOR 100 ÅR SIDEN

DAGBOK FOR JOHANNES UTNESS PÅ DRAGJEN SØNDRE - FORTSETTELSE FRA 1917.

Direkte avskrift fra håndskrevet dagbok funnet på loftet i gammelstu i Dragjen høsten 2013. Johannes begynte å skrive i dagboken i august 1914. Hans søster Randi fortsatte skrivingen etter at han ble syk og døde. Johannes er født i 1889 og døde i 1949. Han drev landhandel i Dragjen søndre. Se mere om familien og gårdens historie i Byneset bygdebok bind 1 side 203-205. Avskrift fra dagboken er utført ordrett av Knut Olav Aasegg, med tillatelse fra Johannes sin bror-datter Ingeborg Utness.

Mandag den 7/1-1918.

Maa nu riktig ta mig sammen og skrive nogen ord igjen - dette her blir vist ikke nogen dag-bok, men det blir vist mere som mindebok.

Det gamle år har nu rundet og vi er kommet ind i et nyt aar - 1918. De 3 sidste år har været krigens aar med ødelæggelser over alt i Europa - og det ser heller ikke lyst ut for dette aar. Vi som bor i dette kjære Norge har endnu sluppet krigens ødelæggelser i det hele, kun nogen ofre for ubåtene; men dens følger får vi erfare. Det er rasjonerings tid. Næsten alt hvad man skal ha, og har - er rasjonert, saa det er en hver mands pligt - ikke at ødsle hvis vi skal leve os igjennem denne tid paa en nogenlunde bra maate.

I julen var det godt veir med maaneskin og nogen faa kuldegrader - men de dager vi har hat paa nyaare har været ustadig med vind og fok. 5te juledag var vi paa Stadsbygden og holdt koncert. Vi hadde fult hus. Randi, Aslaug og jeg var hos P. Selbæk. Hadde det hos ham utmærket godt. Han kom ned paa kajen og hentet os, sammen med sin datter Kristine, som også var med hjem. Vi blev av

ham og de øvrige mottat paa det bedste. Hans kone heter Lina (f. Grønning) og de har 8te born. P. Selbæks mor, søster til fars mor lever endnu og er hos Selbæk. Hun heter Marie (f. Tangvik) og er nu over 84 aar gammel.

Lørdagskvelden var her fest i "Folkvang" - det var nemlig juletraadskytning lørdag og som sedvanlig fest efterpaa. Hver skytter hadde med sig mat til sin festdame - det var første gang det har vært gjort, men det gik utmærket. Festen sluttet først i 4tiden morgen.

Igaar var jeg paa Apoteket. Jeg hadde ikke vært der før i julen - og det var med det gamle dernede ogsaa.

Jeg har nu ikke mere denne gang.

Johs. Utness

Søndag den 3/3-1918.

Det er idag et godt veir. Solskin foruten vind foraarsaker nu naar dagen er paa det høieste flere varmegrader; men han er til dels noksaa kold om nætterne. Idag er det gudstjeneste her og mange barn skal bli døpt, saaledes det hos John Høstad, likeledes 2 i Præstgjerdet m.fl. saa det ser ikke ut til at vi lever i rasjone-rings tid.

Det er ogsaa gutterend i "Graakallen". Asbjørn Høyem, Ottar Høstad og Ingvald Braa er der. Likeledes er det rend ved Røros - det er nogen stk der ogsaa saa Byneset blir vist mange præmier rikere denne helg.

Det har været is paa Gulosen, den laa i 3-tre uker og blev adskillig tykk. 3 gutter fra Buviken var over fjorden og hit, henede ved "Multangen" dumpet den ene nedi, men isen holdt saa kameraterne fik reddet ham i sidste

øieblik. Nu er isen reist for en 8te-dagers tid siden og Arne Høyem skal være med mig og sætte smaagarn idag. Ikveld losjemøte i "Folkvang".

Johannes Larsen Utness

Dragjen den 14/5-1918.

Nu fortsætter han hver dag med strid søndenvind, saa det knaker i alt. Det har iaar vært saa tørt paa akrene at jorden staar i en røk naar man harver. Nedbør har det ikke vært mere en 1.et døgn siden vaaraannen begyndte. Nu er de fleste færdig med saaningen. Vi saadde det sidste igaar og det nedharves idag. Vi har hatt hester tillåns hos Olaus Braa.

Vi er nu færdig i haven ogsaa, det er mor og jeg som har arbeid der; men det er nu saa tørt der og at de planterne maa vandes hver kveld skal det bli noget bær.

Hadde losjemøte søndagskveld. Johan Volden valgtes til L.F. (formann) for kommende aar. Hadde 3 indmeldelser, nemlig fra Karen J. Mule, Karen Larsgård og Johanna Mule. Har nu bare fire dage igjen til pinse.

Johannes L. Utness

Mule den 26/5-1918.

Det er idaag søndag og maa jeg ta mig til at skrive nogen ting.

Har nu feiret en lystig og hyggelig pinse. Vi var pinseaften nede på "Lauparflata" hvor en baat ble brændt. Pinsedagen var det et utmerket veir og som vanlig en hel del mennesker til kirken. Om kvelden fest i "Folkvang". I syvtiden kom Stadsbygdens musiklag hit, de kom pr. motorbaat. Vi Bynes hornmusikkforening stemte sammen med Staværingerne og spilte paa Dragen hvor en baat blev brændt, for ca 500 mennesker. Det blev tilsammen et musikkorps paa 14 mand.

Noget saadant kan folk her ikke mindes. Festen sluttet i 3tiden. Orkesteret spilte paa festen, og Staværingerne avvekslet ogsaa.

Johannes Utness

Mule søndag den 15/9-1918.

Sist jeg skrev i dagboken - det var i pinsen det, og vis jeg nu skal ta med alt som er hendt siden, saa faar jeg vist et svare stræv og maa sætte hukommelsen over evne.

Saa maa jeg til at begynde med fortælle at Ingeborg M. Utness nu er gift med Martin Tøndel fra Lensviken. Brylluppet feiredes i Lensviken lørdag den 22de juni. Mor, Bernhard, Randi, Jakob og jeg var allesammen der. Foresten en hel del andre indbudte saasom Madam Udnæs, Fru Karolina Utnes, Hilmar Utness med familie.

Likeledes Sivert Høyem og Kjerstina Ysland gift i Lensviken lørdag den ?? Marit, Kristofer, Leif og jeg var der. Der var mange folk og et hyggelig bryllup. Arne og jeg var paa et losjemøte i losje "Lensvikbyggen" søndag. Om kvelden var vi på "Hanna" naar baaten gik, traff der endel kjendte.

Sommeren har da gaat sin vante gang. Bønderne har hatt meget aker iaar, men de fik like meget før, saa nu hænger bonden i fra først til sidst.

Denne krigen paalægger folk meget unødige stræv og byrde, men nu ser det ut til at det straks maa bli en vending i det.

Spanskesyken som graserte her faar en maanedes tid siden, har nu tat sig op igjen. Folk ligger nu syk paa flere gaarder av den. Knut Stenshyllen døde av sykdommen for 8te dage siden. Forresten har allesammen på Hylla vært meget daarlig av sykdommen. Jeg har hatt den for anden gang men er nu likere, men helt ifra ikke bra. Marit har ligget siden onsdag, litt bedre nu.

Idag pokalskytning paa Apoteket. Lars Høyem tok pokalen. Jakob var ogsaa med.

Johannes Utness

Tirsdag den 12te novbr. 1918.

Maa nu ta mig sammen og skrive litt i dagboken igjen, det er nu næsten to maaneder siden sidst jeg skriv i den. Vi har nu i 8te dage hatt et blaasende veir, en orkanaktig storm, som har ødelagt en hel del langs kysten og forlis og havari er blitt paa havet. Igaar hadde vi de første sneskurer her og idag ligger marken dækket med et hvit dække. Jorden var opbløt naar sneen kom, saa det er ikke tale om slaaføre, men det er utsigt til mere.

Spanskesyken graserer fremdeles her ute. Folk har ligget syk paa alle gaarder, men de har sluppet fra det med livet og da er det intet at si; for i andre bygder dør meget folk. Anne A. Braa døde av sykdommen for nogle dage siden. Hendes bror Ole A. Braa er ogsaa daarlig av samme sykdom, men hvis han er forsiktig saa klarer han sig nok.

I "Nidaros" for igaar læste at keiser Wilhelm, dronningen og kronprindsen har flygtet til Haalland, og det er nu utsigter til en snarlig fred.

Johan Volden har været her en tid utover nu, han har hjulpet Kristoffer med skogrying og pløyning samt ogsaa tat en grøft.

Johannes Utness

Søndag den 17de novbr. 1918.

Idag er det et fint veir. Sneen som kom for en 8te dages tid siden er forlængst vækk og vi har idag et fint regn, foruten vind og kulde. Paa grund av den tykke luft kan vi ikke si det var lyst ved middagstider heller idag. Vi har nu spist kjøtt og stapp og er efterpaa litt døse og slapp. Igaar aftes hadde ungdomslaget

basar, flere nyttig gjenstander ble bortloddet.

Johannes Utness

Dragen den 20de novbr. 1918.

Idag har vi det fineste slædeføre - og som rimelig en stor trafikk efter veien. Folk kjører potetes, høi og torv i lange baner. En stor jækt ligger ved Stenshyllen og laster potetes - det er en god tid for bonden nu - de som har at sælge tar pænger i flæng. Kristoffer og Johan Volden har idag slagtet 2 sauer som Kristoffer skal kjøre til byen og sælge i morgen. Johan Nedermule var nu her og vilde faa sig kjøpt en fl. aqevit. Det er vanlig saa nu, at hver husstand har ret til at faa kjøpe sig en 1/2 fl. stærkt efter behag. Dette er nu kjærkommet for mange - det skal brukes til middel mot spanskesyken, men dette er naturligvis humbug.

Johannes Utness

Dragen den 28de novbr. 1918.

Maa nu igjen skrive litt i dagboken. Det er nu i dag en 8 graders kulde og et skrangelføre, det har ikke faldt sne siden sidst jeg skrev i boken. Her omkring ligger mange folk syke. Lina og Anne Mule begge i lungebetændelse. Ole Amundsen Høyem døde nat til idag av samme sykdom. En pike paa Flak døde ogsaa igaar - eller var det i forgaars - hun var vist vel 20 aar tror jeg. Forrige lørdag begravdes to piker, en fra Volden Berg og en fra Bokten i Byviken. Doktoren kjøres her forbi idag ogsaa saa det er vist endnu ikke slut med sykdommen. Vi faar nu haape den gir sig snart.

Randi syr smaaputer inde i stuen idag og Marit syr ute i kjøkenet, og Mor har sittet ved ovnene og klipet nogen filler. Foresten steller hun i fjøset.

Ærbødigst Johannes Utness

Johannes Utness skrev lite i sin dagbok i 1918. Derfor vil vi i tillegg ta med et par sider fra dagboka til Jakob Kristoffersen Nedremule (1865-1943).

Jakob er onkel til Johannes Utness - bror til Johannes sin mor. Jakob var driftig gårdbruker, spellmann og kordirigent. Det hører vel med til historien at han segla fra Nedremule til Stadsbygda for å dirigere kor. Det var der han traff sin framtidige kone Kristine Lauritsdatter Bliksås.

Jakob Kr. har en sønn som også heter Jakob (1905-2003) som tok over drifta av gården Nedremule etter sin far da han døde i 1943.

Jeg har fått låne 2 dagbøker etter Jakob Kr. Nedremule av John Olav Risstad som nå eier gården Nedremule (Apoteket). Han har gitt tillatelse til å gjengi deler av dagbøkene. Se forøvrig mere om gården Nedremule (Apoteket) og slekta der på sidene 184 - 187 i bind I av Byneset Bygdebok.

Knut Olav Aasegg

Dagbok for Jakob Kristoffersen Nedremule.

Torsdag den 28de nov 1918 har jeg satt opp stolper til telefon fra Tørres Eggen, hvor jeg skal have gjennomgang. Til at utføre omtalte arbeide var Kristoffer Utness og jeg samt Lars Haugbjørg og Arne Mule hvilke sidste er ansat av selskabet tilat indlægge og utføre alt arbeid vedkommende telefon. Gjennomgangsapparat er bestilt men ingen tid bestemt, når det blir at få.

I går ble Gulosen belagt med is som også ligger i dag så fjorden nu er en stor blank flade hvor fjeldene speiler seg i. Isen er allerede så sterk at den ved stranden holder et

voksent menneske. Den rækker fra Øisanden til Steinshylla og ret over derfra til Svalnesset. Så tidlig hører til skjeldenhederne at Gulosen fryser til og isen blir så sterk på den korte tid. Jeg kan mindes Gulosen belagt med is flere ganger. Først i 1881 da isen lå fra 2^{den} febr til 18de marts. Da kjørte folk store las fra Buvik til Bynes og omvendt. Somme dage var det yrende fuldt af folk, som færdes der, største-parten fisket med snøre og fik nåkså bra med fisk. Isen var da på sine steder optil 12 tommer tyk, så den var sikker at færdes på. Næste gang fjorden lå var ved påsketider i 1899. Folk gik også da over fjorden men isen lå da ikke længe. Så var det i jauar 1905. Da lå isen nok så længe og folk kjørte da flere ganger til Buvik. Alle gange når isen havde ligget, har det aldrig indtruffet ulykker. Den is som nu er lagt, blir antagelig ikke gammel, da det er for tidlig på året.

"Influenta" eller den såkaldte spanske syge har herjet slemt på Bynes i sommer og høst. Aller værst er det vel nu da hele famelien på gårdene ligger syge. Sygdommen har krævet flere ofre. Den første var Knut Ingebrigtsen Steinshylla. Så Ole Tørresen Eggen 77 år. Han blev syg mens han var her og døde den 10de okt trods doktor og medisin. I dag er to dødsfald nemlig Ole Amundsen Høiem ca 30 år av lungebetændelse. Afdøde efterlader sig hustru, som også nu ligger syg, og tre små barn. En datter af Ingebrigt Flak, ca 20 år, døde i går af hjernebetændelse. Den spanske er så snar til at gå over til andre sygdommer, særlig lungebetændelse.

Nu har det nogle dage været stille luft med barfrost. Ingen sne men dog så meget at slæden kan bruges til lettere kjøring. Andreas Berg har nu været her nogle dage for at mure op skorstenen i mastua. Tørkehellen er nu ferdig og skorstenen kommet ovenom "kastet", men kulden har de to sidste dage sænket arbeidet. Jeg vil da håbe, at veiret ikke blir værre end at muren kan bli fiks færdig.

Konen hans Engvald Mule ligger syg af lunge-

betændelse i begge lungerne. Læge der i dag men han har sagt at sygdommen var betændelig. Slemt hus der. To små og et lidet barn 14 dage gammelt.

Søndag 8de Des.

Nu er skorstenen i mastuen færdig samt trap til at gå ind i mastuen på. Jeg har i sidsleden uge drevet søen med både garn og line. Fået sild nok til at engne linen med og lidt til mat. Tørt godt veir. Førret fremdeles hardt så det går hårdt på skoningen. Alle friske her. To

begravelser i går nemlig på Flak efter afdøde datter og Ole Hangerås ca 22 år g. søn til Hans Hangerås og hustru Seselie. Begge dødsfallds årsak er den såkaldte spanska. Konen hans Engval Mule er i bedring.

Jakob K. Nedremule.

Jakob K. Nedremule og Aksel Høyem

FRÅ «UEKTE BARN» PÅ BYNESET, TIL STORFARMAR I CANADA

AV KRISTOFFER HAUGUM

Lars Haugum, Framigard vart født 1898 på Haugum Søndre, Framigard på Byneset. Her voks han opp på garden med mora og stefaren. Far hans, Henrik Haugum frå nabogarden reiste til Amerika før Lars vart født. Etter 14 år kom han tilbake til heimgrenda, og trefte da sonen. Da kom tanken opp at Lars skulle komme til faren i Canada når han voks opp.

Lars Haugum, 18 år gamal.

Han fekk attest frå presten på han hadde fått karakteren Meget Godt i kristendom, så den saken var klar. Dette såg ikkje ut til å affisera han særleg mykje seinare i livet.

1.nov. 1916 reiste Lars med ein fraktbåt frå Bergen til Newcastle. Passasjerbåten han skulle reise med dagen før vart senka av tyskarane. Det var jo midt under 1.verdskrig. De kom ut for eit forrykande uvær i nord-sjøen. Sjøen slo inn over toppdekket, der Lars hadde kabin, slo inn dører så møblane flaut omkring, og sjøsjuken herja med Lars. Kapteinen klaga ikkje på været, for i sånt uvær kunne de være trygge for tyske angrep.

Frå Newcastle til Liverpool gjekk turen med tog, men der måtte han vente mange dagar før han fekk plass på båt til Canada. Vente-tida var lang og kosten dårleg, de fekk for det meste brød og lausuppe. Lars nytte tida til å vaske klea sine og hengte dem på

snora. Dagen etter var de borte.

Turen med «White Star» tok 10 dagar før de nådde Halifax, glade for å ha unngått tyske ubåtar.

No såg Lars føre seg ei lang og kjedeleg reise over prærien, som tok 4 døgn, til Seven Persons ved Medicine Hat i Alberta, med togskifte i Montreal og Winnipeg. Der hadde han noen språkproblem, for han kunne lite engelsk.

Ein mørk kveld kom Lars fram til Seven Persons. Det var eitt lys på prærien, det var Posthuset og der var det folk, bl.a. ein svenske som det gjekk an å snakke med, og som dagen etter gav Lars skyss til far hans, Henrik, og som var det endelege målet. Neste dag vart han sett til å gjerde utgard og sette opp eit skur for sauene. De neste to åra var han med faren på arbeid på farmen, slo og stakka hø, og elles gjette og fora han sauer. Lars var nok ein god arbeidskar, viste det seg.

For å lære seg engelsk fekk han ein unggut med seg. Det var elles langsamt på prærien.

I 1919 reiste Henrik med familien tilbake til Byneset. Han likte ikkje den amerikanske livsstilen med stordrift, big business og kamp mot vær og klima. Han gjorde da avtale med Lars at han skulle ta over farmen. Det gjorde han delvis på avbetaling. Det var nok

skremmande og utfordrande å ta over ein farm på prærien, berre 21 år gammal, men sjølsagt spennande og interessant.

Det var hardt å livberge seg på prærien. I gjennomsnitt kunne de få bra avling tredje kvar år. Det kunne være 40 gr. varmt om sommaren og 40 gr. kaldt om vinteren. Stormane kunne feie bort sau og alt som ikkje var jordfast. Tørke kunne øydelegge avlinga noen år, mens flaum og hagl så store som tennisballar kunne slå ned hausteferdig avling andre år. Præriebrannar var vanleg, ofte var det lynnedslag som starta brannane. Når brannane raste over prærien strauk det med både folk og fe, avling og høystakkar. Grashoppesvermar kunne også være så tette at de skygga for sola, og åt opp alt de kom over, både på prærien og i hagar. Mange farmarar kunne ikkje overleve under desse forholda, så de gav opp og flytta frå hus og land, gjerne til tettbygde strøk i håp om å finna arbeid. Hus og land var lite verdt etter som det var få som ville satse på farmarlivet på prærien. Særleg for farmarar med familie var det vanskeleg, og mange leid naud.

Lars som var ung, sterk og optimistisk og ungkar kjøpte meir land omkring seg. Før faren, Henrik reiste, bygde han og Lars og ein granne ein dam med tremateriale for å skaffe vatn til dyr og til vatning. Den kunne være avgjerande i visse år for at Lars klarte seg, mens andre drog.

1923 var eit stort år for Lars, han gifta seg med Anna og kjøpte seg ein brukt bil. Anna kom frå nabofarmen, vel ein km unna. Foreldra var danske, og mora var det som hjelpte Helle, som var gift med Henrik, ved de tre barnefødslane ho hadde der tidlegare.

Det var ikkje så mykje å velje i på prærien, men Anna viste seg å være eit godt valg.

I 1920 åra var det ofte tørke, så i 1925 reiste foreldra hennar frå farmen. Husa står der enno, til nedfalls.

Etter kvart fekk Anna og Lars fire barn :

1. *Ila*, f. 1925, d. 1993, g.m. William Lovett i Medicine Hat. De hadde ingen barn.
2. *Helen*, f. 1927, g.m. Delbert Frank Kraft. De hadde stor kvegfarm i området, og 7 barn, ei jente som døydde vel eit år gammel. Ein son, Daryl Frank var professor ved Univ. of Agriculture. Manitoba.
3. *Henry*, f. 1928, g.m. Mary Lou Peterson, farmarjente med skotsk avstamming. De tok over farmen sammen med sønene, Byron, Lyndon og Arden. De har også ei dotter, Pamela, som arbeider i helse-sektoren i Calgary. Ho har ei dotter som vart kåra til Miss Calgary da ho var 16.
4. *Amy*, f. 1934, g.m. Allan Robson, busett i Calgary, 3 barn.

I 1924 hadde Lars ei kjørerute for Orion School. Det var kalde vintrar og dårleg med oppvarming i bilen, så de hadde sekkar med oppvarma leir-kuler som ungane sette føtene i.

Etter kvart som Lars sine ungar voks til brukte de å ri til skulen. De kunne være opp til tre på samme hest.

Farmen Anna kom frå.

Hestane var brukt til å drive og flytte sau og kyr på farmen, så det var stødige hestar, men lell så hendte det at noen vart kasta av, og skada seg.

Det hendte at prærien vart ein uendeleg skeisebane når frosten kom etter regn og flaum. Da kunne det være moro med skeiser på skulevegen.

Lars var med i skulestyret i ti år medan ungane gjekk på skule, eller rettare sagt, de reid på hest.

I 1920-åra var det ofte tørke så mange farmarar gav opp og reiste for å finne annan måte å livberge seg på. I 1927 og 1928 var det gode avlingar, som kom godt med, men om hausten kom det flom så demninga som Lars og Henrik bygde i 1918 vart vaska bort sammen med store delar av veggen. Veggen måtte reparerast først, men snart så gjekk Lars sammen med to andre farmarar og bygde ny demning av betong. De blanda med spadar og transporterte med trillebårer. Arbeidet tok seks veker.

Lars var ein hard drivar var det sagt, men arbeidsfolk som han hadde godtok det, for Lars var med og arbeidde like hardt som arbeidsfolka.

Etter kvart kjøpte Lars opp meir land, og i 1929 bygde han opp nye hus og flytta dit med familien.

I trettiåra var det krise med stor arbeidsløyse og dårlege prisar på landbruksprodukta.

Arbeidsfolk godtok ofte dårleg betalt arbeid for å få kost og husvære utanom sesongane.

Lars dreiv nok godt. Han hadde no gått over frå sau til kjøttfe. Han kjøpte ein ny Ford i 1932 og ein beltetraktor i 1934 og sin første skurtrøske i 1941. Lars fekk også bora ein 270 m djup gassbrønn nær husa. Han vart ikkje rik av det, men det var til god hjelp til å pumpe vatn og el. i huset.

Det var mange frå Canada som var med i 2. verdskrigen. Bror hennar Mary Luo fall i krigen.

Lars slapp innkalling. Det var viktig at farmarar var heime og sikra matforsyninga. Henry var enno for ung. Anna var med i raude kross under krigen, også seinare.

Det var hardt arbeid på farmen året rundt, men det var også tid for moro. Lars spelte fiolin sammen med Leif Strand, Torleif Strøm og Gunnar Bakken, tydeleg norske namn, og ungane dansa.

Lars reiste aldri tilbake til gamlelandet, og han snakka lite om det til barna, eller prøvde å lære dem norsk. Han brevveksla litt med mora si, men elles hadde han ingen kontakt med norske før eldste halv-

Farmhusa, med kve for skilling og brennmerking av kalvar

søstera, Gudrun kom over i 1970. Det sette han stor pris.

Lars og familien hadde «fastlege» i alle år. Han hadde bil og kom heim til dem når det trongst. Ein gong legen var der vart de overraska over kraftig nedbør, så vegen til bilen vart overfløymd. Lars som var stor og sterk tok da legen på ryggen og bar han til bilen.

Lars hadde for det meste god helse, men fekk tidleg problem med synet. Det var stær som gjorde at han i syttiårsalderen hadde berre gangsyn. Han var etter kvart heilt blind.

Våren 1945 fekk Lars eit alvorleg tilfelle av reumatisme, så han kunne ikkje stå på føtene. Mågen hans, Delbert kjørte han da til sjukehuset og bar han inn frå bilen. Det var nok ei tung bær. Etter at han fekk fjerna gullfyllingar frå tennene vart han bra igjen !

Da Lars var 72 år hadde han berre gangsyn og kunne ikkje gjøre mykje nytte for seg på farmen. Da flytta han og Anna til Medicine Hat, ca. 80 km lenger sør. Etter at Anna døydde i 1990 bodde han hos dotter si, Helen, som tok godt vare på han, til ho fekk slag i 1998. Da flytta han inn på omsorgsbolig og bodde der til han døydde i April 1999, 101 år gammel.

Lars hadde levd eit slitsamt, men rikt liv. Det måtte likevel være trasig å være blind så mange år på slutten av livet, og ikkje kunne sjå farmen som han hadde skapt, og ikkje den flotte, store familien sin.

Lars med barna, Henry, Ila, Helen, Amy.

KANONSTILLINGENE PÅ LANGØRGEN

AV LARS TORE LANGØRGEN

Ved gården Langørgen øvre, Gudmundsgården ble det under Andre Verdenskrig bygd to kanonstillinger. Den ene lå vest for gården. Stedet kalles i dag Kanonplassen og er et yndet utfartssted for Rye skole og barnehage. Sannsynligvis ble det aldri montert noen kanon her, men betongfundamentet er fortsatt synlig.

Betongfundamentet på Kanonplassen. Foto: Lars Tore Langørgen.

Den andre stillingen lå på Grindhaugen, nord for gården. Her ble det montert en kanon som også ble prøveskutt. Stedet var strategisk valgt, med utsikt rett ut i skipsleia. Besetningen kom fra Vinjefjord på Nordmøre sent i juli 1944 og fikk tildelt "nye" 10,5 cm K.331(f) fra omdisponert materiell. Dette var den mest utbredte kanonen i det tyske kystartilleriet i Norge og forekom i en rekke kystbatterier over hele landet. I løpet av krigen ble 231 kanoner av denne typen satt opp i 58 kystbatterier. Rekkevidden var på 12 000 meter.

De tyske soldatene bodde i rekvirerte hytter i området. Erik Stenvik forteller at familien bygde ny hytte i Sofustrøa i 1943. Neste sommer skulle ferien etter planen tilbringes her, men i mai 1944 fikk hans far brev fra lensmannen med beskjed om at "Stadtkommandantur Drontheim" hadde beslaglagt hytta på vegne av Wehrmacht og tatt den bruk. Da krigen var slutt var det montert

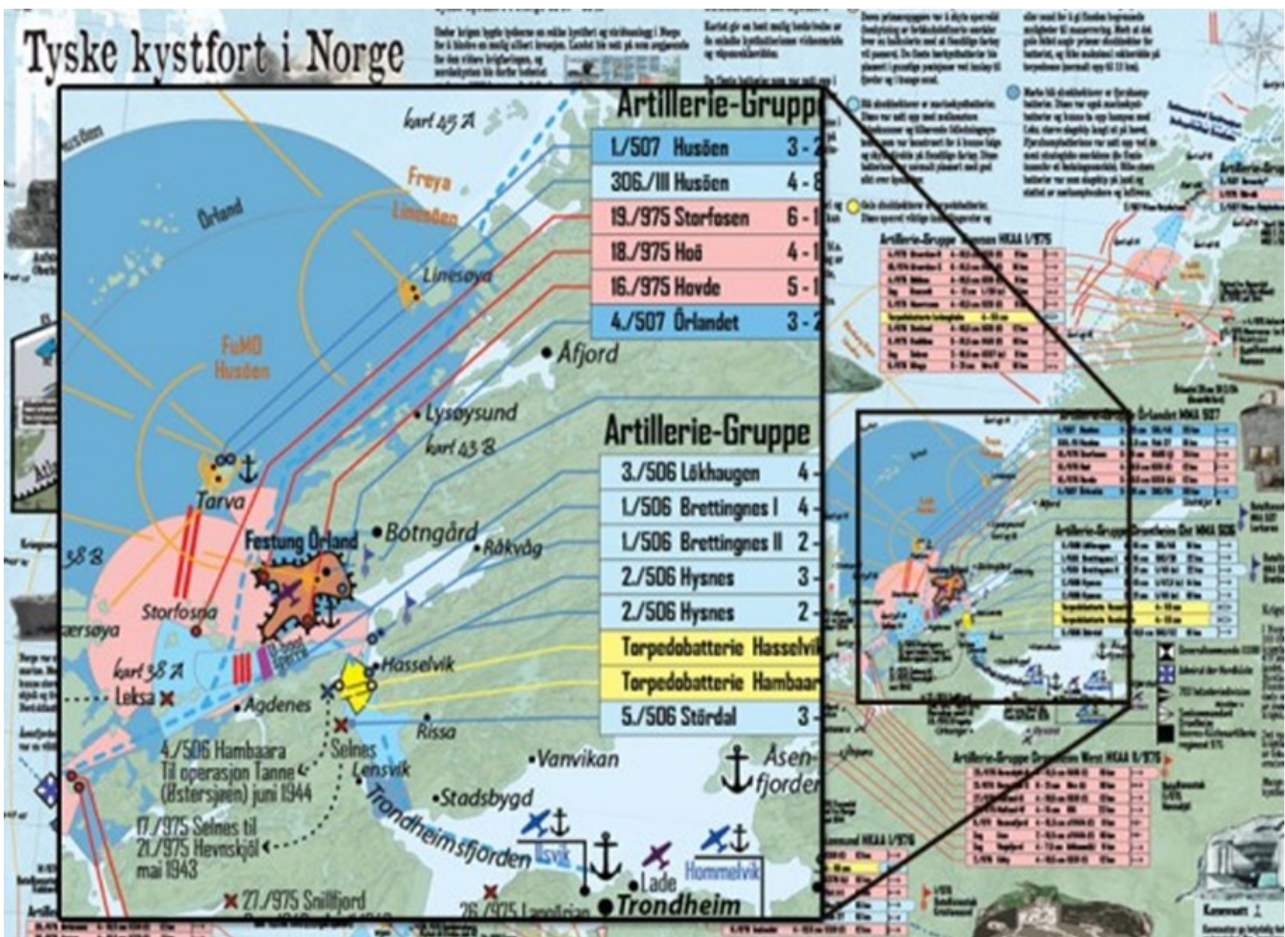
køyesenger langs veggene i alle rom og kjelleren var full av råtne poteter.

Spisebrakke og stall ble bygd ved Gudmundsgården. Batteriet på Langørgen hadde betegnelsen *HKB 26./975 Langørgen*, og fikk betegnelsen *Fest.Art.Batt. 1528*. Posisjonen var 63.4203N 10.1332E. Batteriet fikk imidlertid en kort levetid på Langørgen. Allerede i august samme år ble batteriet tatt ut som ett av elleve batterier og ble sendt til andre frontavsnitt som selvstendige *Festungs-Artillerie-Batterien*.

Gudmundsgården i 1962. Grindhaugen og Sofustrøa til venstre i bildet. Foto Fjellanger Widerøe.

Batteriet på Langørgeren hadde betegnelsen HKB 26./975 Langørgeren. På kartet er det avmerket helt nederst. Illustrasjon: Kystfort.com.

Faktaboks:

K331 - tekniske data

10,5 cm K331(f)

Fransk betegnelse - Canon de 105 L mle 1913 Schneider

Tysk betegnelse - 10,5cm Kanone 331(f)

Kaliber - 10,5cm (105mm)

Vekt - ca. 2.650 Kg. (i feltlavett)

Vekt - ca. 3.500Kg i sokkellavett (usikker info.)

Lengde (rør) 2,987 m.

Elevasjon ca. +37/-0 grader (i feltlavett)

Elevasjon ca. +45/-5 grader i sokkellavett (usikker info.)

Utgangshastighet 550 m/sek

Vekt av granat 15,74 - Kg

Rekkevidde - 12.000 meter (i feltlavett)

Skuddtakt - 5 skudd/min. (teoretisk)

Fabrikkat - Schneider, Frankrike

K331. Illustrasjon.

Hytta til Erling Stenvik ble bygd i 1943. Her bodde de tyske soldatene som var stasjonert på HKB 26./975 Langørgen. Eiendommen, som fikk navnet Luna (g.nr. 42, b.nr. 44), ble fradelt Langørgen Karlsgard og solgt av Sofus Vik i 1942. Erlings sønn, Erik Stenvik står i stigen. Privat foto, 1950.

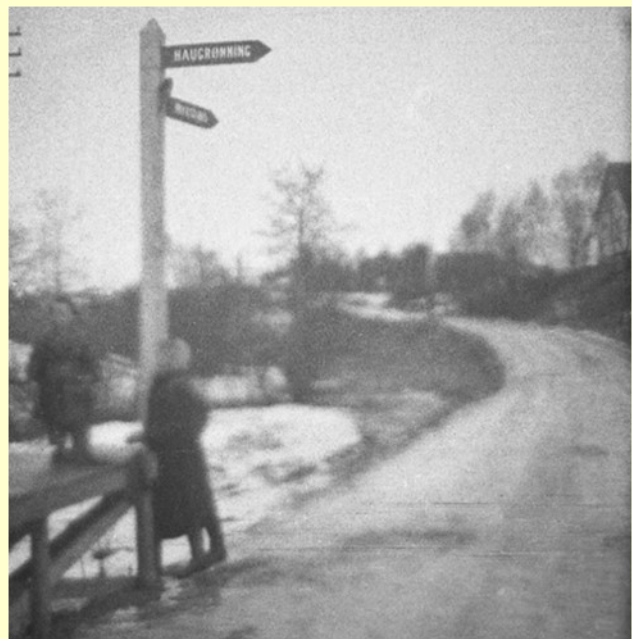
Da Sofus døde

Av Erik Stenvik

Sommeren året før (1951, red anm.) døde Sofus som hadde gitt navn til Sofustrøa. Han var en stor, gammel mann med hatt og bart, og jeg hadde stor ærefrykt for han for noe de voksne fortalte fra krigen. En av de tyske soldatene som holdt til i området, kanskje en av de som bodde i hytta vår, hadde tatt snarvegen gjennom åkeren hans i stedet for å følge vege

rundt. Da hadde Sofus tatt tyskeren og kasta han i gårdsdammen med full uniform og gevær, og de sa det var nære på han drukna. Det kunne gått riktig ille for Sofus også. Han ble arrestert, men lensmannen fikk ham erklært sinnssjuk, og etter et kort opphold på en institusjon ble han løslatt.

Fra han døde og fram til begravelsa lå Sofus på likstrå, som det het, på låven. Rundt låveporten var det pynta med granbar som markerte at det var sorg i gården. På gravferdsdagen var satt opp små grantrær, omtrent som upynta juletrær, på tunet. Kista ble plassert bakpå en lastebil uten sidekarmar som kjørte først i gravfølget ned bakken mot Heggsnippen. Der svingte de til høyre ved melkerampen og kjørte utover mot den gamle steinkirka og kirkegården der Sofus skulle ligge ...

Melkerampen i Heggsnippen, 1952. Privat foto.

Kilder

www.kystfort.com

erikstenvik.com

Digitalarkivet

HUSMANNSPLASSEN STØRVOLLKLEIVA

AV KNUT OLAV AASEGG

På side 382 i bind I av Byneset Bygdebok kan vi lese om husmannsplassen Størvollkleiva og de som bodde der. Det har lenge vært stor usikkerhet om hvor denne plassen egentlig lå. For en tid tilbake kom Harald Steinshylla hjem til meg og fortalte at han hadde funnet noen merkelige steiner da han rydda noe vedskog litt nedenfor gården. Det kunne se ut som noe oppmura stein. Han ville ha med seg noen for å se nærmere på dette funnet.

Så - i sommer ble det endelig anledning til å ta en tur til Størvoll. Jeg tok kontakt med Einar Fossen som er styremedlem i historielaget, og Lars Olav Braa for å ha flere som kunne dokumentere eventuelle interessante funn.

Vi møttes nede på gårdsplassen hos Harald Steinshylla en fin vær-dag i sommer, og Harald viste vei på en sti gjennom kornåkeren og på skrå ned mot sjøen. Vi kom til ei flate med noen trær på, og det var etter hvert ganske tydelig at her hadde det vært ryddet til dyrking. Det var store steindunger og fyllinger av stein i utkanten av denne flata. Harald tok oss med videre opp mot berget, og der viste han oss en stor stein som dannet hjørnet av steinene under huset.

Det var ganske tydelig å se muren bortover til neste hjørne. Ved siden av muren var det murt opp ei trapp av naturstein, og denne førte opp til en stor flat stein som ganske sikkert hadde vært dørhella ved inngangsdøra. Lars Olav tok opp GPS'n så vi fikk helt nøyaktig posisjon for husets beliggenhet. Plassen ligger like inntil grensa mot gården Høyem Prestgard. Til høsten håper vi at det kan ryddes mere der slik at murene og den jorda som var dyrka kommer mere til sin rett.

Historielaget takker Harald for at vi fikk se, og plassere denne husmannsplassen.

Harald viser vei bort til husmannsplassen.

Harald står i den oppmura trappa.

Harald, Einar og Lars Olav står "inne i huset."

GPS-posisjon for husmannsstua
i Størvollkleiva

"PÅ GAULOSEN", AV OLUF HØYEM (SKRIVE TIL EIT MÅLARSTYKKE AV BYNESET)

Kom drøym deg ein haustdag på sjøen,
når grassvorden ljosnar på bøen,
og sola på "Nonshaugen" stend.
Gaulosen i stavstillon blundar;
men små-alda innover skundar;
for "By-austan" utanfor gjeng.

I lidhåa mjølkekyrn tjorest,
heim kornet frå byggåkrom førest,
og staren på "Hestrutom" yr.
I flomålet småmorten leiker,
og svartbaken ryggen sin steiker,
smågutan med hyson held styr.

Sjå Håheim, Ravn Valgardsons bustad,
og Kugasons heimstad på Gustad,
og Vevik, den heilage stad.
Høgt Gaularås lyfter seg over,
Hatthamaren drøymande skoder,
når kveldssola sloknar i hav.

Høyr Hove og Hangran si saga
um jarlen hin ille, som plåga
med vald og med used sitt veld.
Tal Langloar, Kongsvik um Sverre,
og Stein um Heklungarnes herre,
som lauga i Høgsteinens kjeld.

Men fram som ein pil frå si boge
flyg gullprydde herskip så håge
og stemner til Nidaros fram.
I lyftingen står Einar med bogen,
Eindrive og Bergljot so trugen,
dei følgjer til Hardråde gram.

Og kyrkja, som sogå si gløymde,
med` trufast so mang ein ho gøymde
alt frå Olav Kyrre si tid.
Ho enn som i forntidar dager
som gudmor – i heimfarnes hager --
gjev gudbornom kvile – og fred,

Finnst fagrare stad her i verda,
og kjærare følgje på ferda,
enn her kor din barndom rann hen?
Her himmel og haugar og lider
med minner frå barnedag tider
gjer mannen til smågut igjen.

Fra Oluf Høyem: *Bynesets skolesaga: en kortfattet historisk, statistisk framstilling om folkeskolens ophav, vilkaar og vekst i prestegjældet fra 1740 – 1914: med innlændende bemærkninger og med 35 i teksten indtagne billeder og portrætter.* Svorkmo, 1916.

NES OG LANGA SKIPREIDER I ØRKDØLAFYLKE

AV LARS TORE LANGØRGEN

Det har i lengre tid rådet en oppfatning av at Byneset var inndelt i to skipsreider i Middelalderen: Nes skipreide og Langlo skipreide. Bakgrunnen er trolig at dette blir hevdet av historikeren Edvard Bull i boka *Leding: militær og finansforfatning i Norge i ældre tid fra 1920*. Denne boka ble øyensynlig brukt som kilde av Maurits Fugelsøy, forfatteren av Byneset bygdebok som utkom i 1963. Fugelsøy gjør seg dessverre skyldig i flere faktafeil rundt skipreide-ordningen i tillegg til tvilsomme tolkninger av viktige middelalderkilder som *Diplomatarium Norvegicum* og Aslak Bolts jordebok. Siden har Fugeløys betraktninger blitt sitert og tatt for god fisk uten at man har gått til primærkildene og sjekket fakta. I det følgende skal jeg prøve å kaste nytt lys over saken og forklare hvorfor Langlo skipreide aldri har eksistert.

Skipreideordningen etableres

Skipreideordningen ble opprettet av Håkon den gode i 955 eller litt senere, og var en administrativ inndeling av kysten i forbindelse med leidangen. I *Heimskringla* skriver Snorre om skipreide: *"Kong Håkon satte en lov for hele landet langs hele kysten og så langt inn i landet som laksen går – han delte det i skipreider."* Bøndene i en skipreide måtte bygge og utruste et skip i leidangsflåten. Størrelsen på skipet ble definert som et visst antall årer. Til å begynne med var dette tallet 40 årer (tjuesesse), senere ble det øket. Lederen for en skipreide ble kalt styrmann. Han fungerte som kaptein for skipet. Den minste enheten var de bøndene som skulle

utruste en roer.

Skipreidene i Orkdølafylke

I Aslak Bolts jordebok fra ca. 1430 nevnes det fem administrative enheter i de nedre deler av Orkdølafylke. Disse er Orkdal, Skaun (Børseskogen), Buvika, Børse og Nes. Av disse er det bare Nes som eksplisitt nevnes som skipreide.

Aslak Bolt er den første som nevner navn på skipreider; tidligere har vi bare informasjon om antallet. I følge Frostatingslova skulle det være 80 skipreider i Trøndelag, men Magnus Lagabøte sitt testamente fra 1277 nevner 59 skipreider. Av disse var 8 i Orkdølafylke.

Langa skipreide

Vi kjenner også skipreider fra andre kilder enn Bolt. *Langa* skipreide er det eneste kjente skipreidenavnet i Trøndelag som ikke forekommer i Aslak Bolts jordebok. Og det er altså her Edvard Bull kommer inn i bildet. I mangel på en bedre forklaring mener han at *Langa* er en skrivefeil for *Langlo*, og dermed at Byneset var delt i skipreidene Nes og *Langlo*. Fram til de to historikerne Jørn Sandnes og Audun Dybdahl begynte å interessere seg for *Langa* skipreide på 1990-tallet var det lite stoff publisert rundt dette. Sånn sett kan en kanskje unnskyldte Fugelsøy for å sitere Bulls teori.

To middelalderdiplomer nevner *Langa* skipreide. I det ene heter det at korsbrødrene i Nidaros hadde alle biskoppelige inntekter fra Byneset prestegjeld, innbefattet Buvika,

Børsa og hele Langa skipreide. (Se originalteksten i egen faktaboks). Det andre diplomtet er fra 1253 og omhandler erkebiskop Sørles forsøk på å gi tienden fra bl.a. Stein kirke som gave til et felles bordhold for kannikene i Domkirken. På baksiden finnes en senere påtegning fra 1300-tallet der det heter (originaltekst er trykt i egen faktaboks):

Merk at Hanberg ligger til Stein sogn, likeså hører Rian, Eggan og Myrin i Skaun til Stein sogn. I Buvika har Stein kirke tienderettigheter, unntatt i Huseby, som kirken der har til vedlikehold. Dessuten tar Hangran kirke en part av tienden. Stein kirke tar også tiende av hele Langhuskræido, med to gårder av Gryting sogn, Nervik og den ene gården i Tunga. Og av Åstan og Haugnes tar Stein hele tienden.

Sandnes har sannsynliggjort at vedkommen-de som skrev påtegningen har oversett eller uteglemt et forkortelsestegn over sk for skipreido. "Det kan ikke være tvil om at det er Langa skipreide som er nevnt (...). Det kognitive innholdet i navnet kan knapt ha vært noe annet enn Langskipreida med utgangspunkt i skipreidas langstrakte form", skriver Dybdal.

Byneset prestegjeld bestod av kirkesoknene Nes, Buvika og Børsa. Teksten omhandler åpenbart kirketien, og beskriver utførlig hvilke gårder og områder innen prestegjeldet som skulle betale tiende til Stein kirke. Ingen av gårdene ligger på Byneset. Underforstått vil det si at alle gårder på Byneset betalte sin tiende til Stein kirke, som var hovedkirke i prestegjeldet. Teksten tar altså for seg unntakene, dvs. de gårdene og områdene som ligger utenfor selve Byneset, men som av

forskjellige årsaker skulle betale tiende til Stein kirke heller enn til de lokale kirkene i Buvika og Børsa. Når *Langhuskræido* er nevnt som ett av unntakene, er dette etter min mening en sterk indikasjon på at skipreida ikke har vært en del av Byneset. Vi får også vite at to gårder fra Gryting sogn, nemlig Nervika og Tunga ligger i *Langhuskræido*, og disse gårdene har som kjent aldri ligget på Byneset.

Nes skipreide i Aslak Bolts jordebok

I følge Aslak Bolts jordebok lå gårdene Skogstad, Brå, Mule og Høyem fra sørsida av Byneset, og gårdene By, Klefstad, Rye, Elset og Bosberg fra Nordbygda i Nes skipreide. Hanger, Hove, Haugum, Lauset og Oppland er også nevnt. Da er gårder fra Hangersletta og Åsbygda representert. Hvis Byneset var delt i to skipreider, og de gårdene som er nevnt ovenfor hørte til Nes skipreide, hvilke gårder skulle da tilhørt Langlo skipreide?

Det faktum at bare sytten gårder er nevnt i jordeboka, forsøker Fugelsøy på finurlig vis å forklare med at sidene som omhandler gårdene i Langlo skipreide er gått tapt. Aslak Bolts jordebok er ingen fullstendig matrikkel, men en oversikt over gårder eid av erkebispesetet. Da kan man ikke forvente å finne alle gårdene her. Kronen, klostre og kirker eide gårder og noen var i privat eie. Åtti år etter svartedauden kan ikke så mange flere enn de sytten gårdene som er nevnt, vært i drift på Byneset. Gårder som med stor sannsynlighet har hatt ødeperioder i senmiddelalderen er Haug, Fallan, Størvoll, Risstad, Lykken, Kongsvik, Røstum, Eggen, Aunet, Hoem, Grøset, Haugen, Mjøset, Megård, Brendsel, Esp, Graneggen, Kviset, Skjøstad, Engen, Grostad og Marka.

Oppsummering

Hvor skal så Langa skipreide plasseres rent geografisk? Sandnes konkluderer med at Langa skipreide har vært den vestligste av de fire skipreidene i det han kaller *ytre halva* av Orkdølafylket. De tre andre var fra øst Nes, Buvika og Børsa. Sandnes mener altså at Langa skipreide hadde omtrent samme utstrekning som dagens Geitastrand. Dybdahl konkluderer litt annerledes, nemlig at Langa skipreide har hatt samme utstrekning som Børsa hadde i senmiddelalderen. Han mener det er usannsynlig at dette området har vært en selvstendig skipreide. Ressursgrunnlaget var for spinkelt, bare fem gårder i dette området betalte skatt i 1520. Men i tidlig- eller høymiddelalderen kan bosettingen ha vært stor nok til å forsvare en egen skipreide. Når svartedauden utraderte halvparten av landets befolkning, ble området avfolket og

skipredenavnet forsvant. Derfor er skipreida heller ikke nevnt i Aslak Bolt. Den opphørte trolig å eksistere som administrativ enhet fordi den ble avfolket.

Det kan uansett være liten tvil om at Langa skipreide på ett eller annet vis har omfattet Geitastrand, og at skipreidas langstrakte form er opphav til navnet.

Kilder

Aslak Bolts *jordebok*. Utgitt ved Jon Gunnar Jørgensen. Oslo 1997.

Bull, Edvard: *Leding: militær og finansforfatning i Norge i ældre tid*. 1920.

Bygdebøker fra Byneset.

Diplomatarium Norvegicum. www.dokpro.uio.no

Dybdahl, Audun: *Fylker og skipreider i Trøndelag*. Historisk Tidsskrift, 1997.

Dybdahl, Audun: *To omdiskuterte skipreider og skipreidenavn i Trøndelag*. Maal og minne 2, 2011.

Ersland, Geir A. og Holm, Terje H.: *Norsk forsvarshistorie, bind I*. Oslo 2000.

Sandnes, Jørn: *Langskipreida. En skipreide og et skipreidenavn i middelalderens Uttrøndelag, med noen ord om studier av territoriell inndeling i eldre tid*. Historisk tidsskrift 74, 1995.

Diplomatarium Norvegicum, bind 5, brevnr. 747

Stein, 9. august 1447

Alla the godha men som thetta bref see æller hœra helsom wy Andres Haldorsson radhman j Trondhem Paall Gudmundzsson JonTorkelsson Jon Jonsson Jon Olafsson Jon Jfuarsson Jon Sighurdzsson oc Sighurdh Aslason Iogrettis men kerleggha med gudhi kunnukt gœrande oc fulkompligha tilstandande med thessæ ware brefue at wy ey annat witha oc aldreggh annat hœrt hafua ok ey ware forældre fore oss en alt Næss prestdœmæ hœrer heidherlighho capitulo koorbrœdhrom j Nidross till med allom biscopslighom renthom oc fræsligha fœlgt oc wpboret hafua her till badhe Bodwik Byrsa oc all Langa skipreidha, thetta wilia wy oc fleire andre dande men med oss badhe bæra oc sweria wm thes kunnæ ytermeire behof framdelis gœresz. Till sannindh her wm hengde wy war jncigle fore thetta bref er giort war a Steinæ anno domini mcdxli septimo vigilia beati Laurencij martiris gloriosi.

Diplomatarium Norvegicum, bind 3, brevnr. 4

Nidaros, udatert.

Nota at Hanabergh j Birgsa ligger til Stæins sokn. jtem Riidhar Æggjar ok Myrar sæm liggia j Skaun. hœyra til Stæins kirkiu sokn. –Jtem i Bodhwiik aa Stæins kirkia allan lut hafua .h. tiund vttan a Husabœ sealfuo. ær kirkian þar aa sik til vphældis. Jtem tækr Hangrar kirkia æin lut af tiundene. – Jtem tekr Stæins kirkia tiund af allre Langhuskræido. ero hær j twæir gardar af Grytyngar sokn. Niærdwiik ok annar garden j Tungu. –jtem af Aasstom ok Haughanese tekr Steins kirkia fullan lut.

AMERIKABESØK 2018

AV ARNE HÅBJØRG

Robert og Sandra Anderson.

Tirsdag i påskeuka, den 27. mars kom det amerikabesøk til Bjørg og Anders Hangerås. Det var slekt av Anders som kom på besøk og det var fire voksne og tre barn som kom til gården. Robert Anderson og Anders Hestflått er tremenninger.

Robert Anderson's bestemor Berit Monsdatter Hangerås født 1871 emigrerte i 1900 til Minnesota. Hennes søster Gurina reiste i 1897 og det var nok til henne Berit reiste. Gurina levde i Two Harbors en liten by ved Lake Superior litt nord for byen Duluth i Minnesota.

Berit ble gift med Martin Andersen som var fra Drammen. De forandret litt på navna i Amerika, Berit ble til Berta og Andersen til Anderson. Berit og Martin fikk to barn: Klemmet og Ebner.

Klemmet fikk ingen etterkommere mens Ebner ble gift med Flora, som var av Italiensk herkomst. De fikk fire barn og to av disse pluss fire barnebarn var det som kom på besøk.

Ett av disse barna var Robert som ble gift med Sandra og hun var lærer i Two Harbors.

Besøket her i Norge var av kort varighet. De var på Byneset en dag der de i tillegg til å besøke slekt i Hangeråsen også besøkte Byneset kirke.

Heimplassen hvor slekta kommer fra har alltid stor tiltrekningskraft. Der føler de samhörighet med tidligere slekter som vokste opp og ble døpt og konfirmert på Byneset.

Kirka og kirkegården betyr utrolig mye for de tilreisende. Kirkegården og familiegrava gir også sterke assosiasjoner om tidligere generasjoner.

Dagen etter besøkte de Trondheim med Nidaroskatedralen som et høydepunkt før de inntok en bedre middag i Tyholt-tårnet.

Bilder og opplevelser har for alltid festet seg i minnet til de som kom. Opplevelser som blir fortalt til andre som igjen kanskje vil komme på besøk til bygda vår for å oppleve den flotte naturen, næringslivet, bebyggelsen og ikke minst finne tilbake til sine røtter.

Donald Leif Stav og kona Jane.

De er bosatt i Vancouver i provinsen Britisk Columbia i det sør-vestlige Canada.

Donald er etterkommer etter Olava Johnsdatter Brå, født 1871 på gården Brå store. Søskenflokket som besto av 10 barn hvor 3 barn døde i ung alder, de øvrige 7 reiste alle til USA.

Olava reiste i 1889 til Sioux Falls Syd Dakota. På samme båten reiste også Andreas Sivertsen Stav født 1870 i Leinstrand. De to giftet seg i Chicago og fikk to barn, Signe Myrtle Stav født 1891 og Hjalmar Bernhard Stav født 1893.

Hjalmar hadde en sønn Hilmer Stav født 1824 og hans sønn er Donald Leif Stav.

Andreas døde ca. 1895 og enka Olava tok med seg de to små barna og reiste tilbake til Norge.

Olava giftet seg på nytt i januar 1898 med Benjamin Dahle fra Rissa. De emigrerte

begge til Summit, Syd Dakota. Benjamin døde 1. november 1907 og Olava ble enke igjen

Donald var meget interessert i å besøke gårdene Brå og Stav.

De kom 20. mai først til Stav på Leinstrand hvor Anne Andrea Jagtøyen tok mot folket fra Canada. Anne Andrea som kommer fra Bråau-net var gift med Ivar Jagtøyen og de overtok gården.

De fikk orientering om gården og dens drift i dag. Litt traktering var det også på verandaen der folket fra Canada fikk svar på en del spørsmål de hadde.

Turen gikk videre til gården Brå på Byneset hvor dagens eiere Hilde og Arne Brå tok i mot de langveisfarende. De så seg om på tunet og fikk en innføring i dagens driftsopplegg.

Videre gikk turen til Byneset kirke hvoroldemor Olava var døpt og konfirmert.

Ved sitt Norgesbesøk fikk de også oppleve 17. mai feiring hos slekt i Sandefjord.

Vertskap for Donald Stav og kona var Anders Stenseth, som er en slektning fra Hølonda.

På Byneset bidrog Arne Håbjørg.

Lynn Gulliksrud.

Lynn er gift med James Gulliksrud, de bor i Eau Claire Wisconsin. Paret besøkte Byneset i 2017. James er etterkommer etter Ole Johnsen Berg fra Jo-gjerdet på Byneset som utvandra 1881 til Wisconsin.

Lynn mente hun også hadde aner i Trøndelag og var meget interessert i å finne disse. Hun kontakter personer i Byneset Historielag og spurte om hjelp. Vi fikk ett navn nevnt som Karoline Moe som var Lynn's oldemor. Karoline fant vi ved folketellingen i Beitstad i 1865. Vi fant Karolines mor som var født i Leksvik og Karolines far som var født på Frosta. Opplysningene ble gitt til Lynn og hun bestemte seg for å besøke steder som for-fedrene levde.

Hun kom til Norge og besøkte oss 25. mai 2018.

Tidsrammen var veldig knapp så det ble bare tid til å oppsøke fødestedet til Mette Arntsdatter Tronstad som var tipp-oldemor til Lynn.

Det ble en meget hyggelig opplevelse og se huset på fødestedet sjøl om det var et nyere hus som sto på plassen i dag og møte naboer som var kjent på stedet. Vi fikk middag der og reiste til Byneset hvor hun besøkte Tordis og Arne Håbjørg.

Vertskap her på Byneset var Alfred Kviseth, Torger Frøseth og Arne Håbjørg.

Historien viser hvor stor betydning det har at Byneset Historielag kan imøtekomme slike forespørsler.

Karen Lykken Kratochvil.

Onsdag 6. juni kom Karen, hennes sønn Todd og barnebarna Austin 26 år og

Achley 22 år på besøk til slekt og hjemsted til sine forfedre og mødre som utvandra til Amerika rundt 1870.

Karen's oldefar var Ole Johnsen Lykken (1843 – 1929) og oldemora var Anne Larsdatter Kongsvik født (1847 – 1917). Ole og Anne giftet seg 1868 i Byneset kirke. Ole emigrerte til Sioux City Iowa i 1871 og kona Anne og sønnen Lars som var født i 1868 emigrerte til samme adresse i 1875. Ole reiste til sin nære venn og nabo fra Byneset, Ole Jonsen Stene født 1848 på Stene Sjurstu. Ole Stene reiste i 1870 til Emmet Sør Dakota.

Den første «boligen» Ole Stene hadde, var en utgravd jordhytte (en dugout) der han levde i 8 år før han bygde et tømmerhus over denne dugout. Til denne usle boligen kom Ole Johnsen Lykken og levde der den første tiden. Han fikk utparsellert et område like i nærheten av Ole Stenes farm.

Både Lykken-farmen og Stene-farmen ble i 2013 besøkt av Byneset Historielag ved en av deres Amerikaturer. Ved dette besøket var Karen en sentral person i planleggingen og gjennomføringen i Syd Dakota da hun vokste opp på Lykken-farmen.

Karen og familien bodde ved sitt besøk her hos Nils Rune Bodsberg i Melhus. Hans oldemor var Marit Larsdatter Kongsvik født 1858, søster av Anne Lykken, og Marit var gift med Ole Nilsen Bodsberg på gården Bodsberg østre.

Karen og familie besøkte Byneset

kirke, Åse og Erling Stene, Kjell og Toi Fallan og avsluttet besøket på Bodsberg østre hos Ellen Bodsberg og familie.

De kjørte også innom gårdene Lykken og Kongsvik.

Ellers hadde de to dager i Trondheim by hvor de besøkte severdigheter.

Ellers må nevnes at Karen er meget engasjert i Sons of Norway i Sioux Falls. Hun er sekretær i lodgen der og presidenten er Michael Paulson som også drar sine aner tilbake til Byneset. Interessen blant norskættede i Amerika er stor i dag og vi ser at mange søker etter sine røtter her.

Dale og Linda Eggen.

De besøkte Byneset den 11. august 2018 og ønske å se bygda og gårdene hvor bestemor og bestefar til Dale kom fra.

Bestefar Ole Sivertsen Eggen født 1866 på Eggen og emigrerte i 1888 til Melville, Montana. Bestemora var Gjertine Kristensdatter Gaustad født 1878 i Perstu. Hun emigrerte

1898 til Livingston Montana. Da Gjertines mor, Marit Gaustad og hennes to minste barn emigrerte til Montana i 1885 flyttet Gjertine til gården Haugum Sanden hvor en søster av hennes bestemor levde. Gjertine skrev seg for Gjertine Haugum ved emigrasjonen.

Gjertine og Ole giftet seg 2. januar 1900 i heimen til familien Berg fra Torgerstu i Musseshell Montana. De kjøpte seg en ranch ved Absarokee, ikke langt fra Yellowstone nasjonalpark.

I området levde det mange indianere, men hvite og indianerne gikk godt sammen, blant annet gikk indianer-unger på skole sammen med de hvite.

Charles Eggen var far til Dale og han kjøpte seg en annen ranch. Den lå cirka 1200 meter over havet og jorda egnet seg ikke til korndyrking, derfor var det kjøttproduksjon på farmen.

Dale Eggen var med i de amerikanske styrkene i Vietnamkrigen.

Dale og Linda fikk se gårdene Gaustad, Eggen, Haugum og Langørgen hvor deres

slekt kom fra. De besøkte også Byneset kirke. På Eggen ble de bedt inn til Kjetil og Lillian Røstum til kaffe og lefse.

Dale som var født i 1941 arbeidet som ingeniør ved United State departement of Energy og er nylig blitt pensjonert. De bor i Richland, Washington USA.

De var begge takknemlige for en flott dag på Byneset. Vertskap her var Torger Onsøyen og Arne Håbjørg.

Barbara og Fernando Enriquez.

Uten kontakter og helt ukjente ankom 13. august ekteparet Enriquez Byneset og ville besøke Byneset kirke der oldefar Andreas Eriksen Stene var døpt. Ved kirka kom de i prat med Ingegjerd Opland og hun kunne fortelle de langveisfarende hvor Andreas var født. Det var på husmanns-plassen Hesthåggån som lå under gården Stene Nistu. Plassen lå i området opp mot gården Høgberget. De var på området og var meget takknemlig for å komme til fødestedet til oldefaren.

Erik Johansen Brå fra plassen Brålykken giftet seg 1837 med Karen Kjeldsdr. Lauglo. Karen kom fra plassen Kjelsaugen på Lauglo, en plass litt sør for gården.

Erik døde i 1877 og familien valgte 1882 å emigrere til Amerika.

Sønnen Mentz Eriksen Stene emigrerte allerede i 1867 til Sør Dakota og i 1868 emigrerte broren Andreas til Yankton Sør Dakota, han var da 20 år gammel.

I 1882 reiste enken Karen Kjeldsdatter sammen med datteren Karen og hennes to barn Erik på 10 år og Karen på 4 år, døtrene Ingeborg og Marit samt Marit's sønn Edvard på 7 år.

De reiste alle til Andreas Eriksen Stene som hadde farm i Yankton.

Andreas giftet seg med Sofie Schanche som var født 1855 i Tana, Finnmark. De fikk 3 barn og Sofie døde ca. 1884. Så giftet han seg Jonette Nicoline Larsdatter Olberg som var halvsøster til Sofie. De hadde samme mor, men forskjellige

fedre. Andreas og Sofia fikk 10 barn.

Andreas's bror Mentz hadde reist fra Dakota til California og skrev til Andreas at jordbruket i California var mye bedre enn i Dakota.

Andreas og familien valget så å reise videre til Lodi California og kjøpte seg en gård der på 120 acres (ca. 480 dekar) der ble de to siste barna født. Et av de to var Alvina Lillian Stene, senere gift Stewens, bestemor til Barbara Eniques.

Karen Kjeldsdatter døde i 1897. Datteren Karen ble gift med Amund Gundersen som eide en stor farm i Baltic Syd Dakota. De fikk ingen barn, men Karen's sønn Erik overtok farmen.

Marit Eriksdatter Stene levde i Sioux Falls og var gift med Anders Sivertsen Hove og de fikk 8 barn. Marit's barndoms venninde var Ingeborg Stene fra Svendstu som ble gift med Anders Håbjørg. Disse to skrev brev til hverandre i over 30 år. Brevne er tatt vare på og de gir mye god informasjon om folk fra Byneset som levde i dette området.

Ingegjerd Opland og barnebarnet Veronica tok i mot de ukjente fra California.

Clyde Johnson.

Clyde og hans barnebarn Paulina kom til Norge 22. august og besøket skulle vare i ca. 2 uker. Han har arbeidet som brannmann i USA og i dag bor familien ved Bass Lake, California. Clyde Johnson er en stor Norges- og Bynesvenn. Hans mor var Berit Jonsdatter Aune, født 1896 i Aungjerdet på Byneset.

Berit emigrerte i 1916 til Mc. Intosh Minnesota. Hun fikk i 1914 en sønn, Erling Jensen Aune, han reiste til sin mor i USA etter at han var konfirmert.

Berit giftet seg i USA med Carl David Johnson fra Sverige. De fikk 5 barn hvor Clyde er den yngste og født i 1938. Berit besøkte sin

familie her på Byneset både i 1927 og 1932.

Dette er åttende gangen Clyde besøker Byneset, første gang i 1946 og senere i 1954 og 1959. I åra 1981, 1989 og 1994 hadde han med seg hele familien, kona og 3 barn. Han deltok også i Historielagets utvandrerfestival i år 2000.

Han er i slekt med familien Lykken på gården Lykken nordre, familien på Aungjerdet og familien Langvik på Melhagen Bodsberg. Dessuten er han blitt kjent med mange Byne-singer etter Historielagets turer i Amerika.

Clyde har for alltid gitt sitt hjerte til Byneset.

Det må nevnes at han og kona Patricia ga et økonomisk bidrag på 1000 dollar i 1998 som gave til arbeidet med å skrive nye bygdabøker for Byneset. Han påpekte at i den gamle bygdaboka som var utgitt i 1966 var ikke hans mor Berit nevnt. Hun var født utenfor ekteskap og da var det ikke alltid at disse ble tatt med. Clyde ønsket at også hans mor skulle bli nevnt i den nye boka. Dette ble selvsagt etterkommet.

Clyde er gift med Patricia Ann Lee og de har 3 barn.

Besøket varte i ca. 14 dager og Clyde antydte at han kanskje kom tilbake igjen allerede neste år.

Kerwyn og Rachel Lykken.

Kerwyn og kona Rachel kom til Trøndelag 30. august og bodde hos sin slektning Nils Rune Bodsberg i Melhus.

De reiste allerede 3. september, men fikk anledning til å besøke slekt her på Byneset.

Kerwyn's oldefar var Ole J. Lykken som emigrerte 1871 til Emmet, Sør Dakota.

Lykken farmen i Dakota har gått i slekten fra far til sønn. Ole hadde sønnen Isak som var født i 1884 og hans sønn Isak jr. var far til Kerwyn.

Det var stor stas å få besøke barndomsheimen til sin oldefar som reiste ut og slo seg ned i Amerika. Det er nok en del forskjell på eiendommenes størrelse her på Byneset kontra farmene i Sør Dakota. Driftsmåtene blir noe annet i Emmet enn på Byneset. Der dyrker de mais og hvete i tillegg til noe grovfor som alfalfa til kyrne.

Craig Johnson som var på besøk på Byneset i samme tidsrom tok med seg Kerwyn og Rachel rundt om på bygda og var guide for dem. De besøkte også Trondheim før de reiste videre.

Kerwin's søster Karen Lykken Kratochvil besøkte Byneset først på juni så det er tydelig at samme slekta både på Byneset og i syd Dakota har god kontakt med hverandre.

Kerwyn og hans sønn Justin driver i dag Lykken-farmen i Rosini området i Syd Dakota og Byneset Historielag møtte familien i 2013

da Bynesingene besøkte farmene til Lykken og naboen Stene. Kerwyn var da i gang med innhøsting av mais og to fra Bynes-gruppa var inne i førerhytta ute på åkeren da Kerwyn kjørte en innhøstingsrunde.

MER AMERIKABESØK 2018

AV OLAV JØRUND BRÅ

En flott sommer,- og igjen med trivelige “Amerika-besøk”.

Kan vi ønske oss en bedre sommer enn denne sommeren var, – og kan vi få vist Byneset og landet vårt på en bedre årstid ? Været er vel en ting,- men med sol og klar himmel blir det så mye triveligere når vi skal være vertskap for trivelig og etterlengtede Amerika-besøk og vise dem bygda vår ! Satt her en kveld og mimrer litt tilbake til tidlig 60-tallet da flere og flere Amerikanere begynte å komme tilbake for å se hvor slektningene deres kom fra,- flotte karer med Stetson-hatt, bred beltetrim og stor beltespenne,- damer med blomstrede kjoler og sie kåper, - og briller med farger og “vinger på”,- og gjerne en litt “annerledes farge” på håret... Hmm,- det var nok litt uvant for en bondegutt, men samtidig stemte det med bilder som hadde kommet sammen med julebrevene i årene før,- og ja,- det var skikkelig spennende besøk . Slik var det, og mange slike har det vært opp gjennom årene.

Også i år kom det besøk fra Amerika. Både på Grøseth-siden og etteslekt etter en kar som ved avreise til Amerika skrev seg med Gaustad til etternavn.

På sommeren 2007 dumpet en melding ned i min epost fra en kar ved navn Michael Major bosatt i Australia og som spurte om jeg hadde noe kjennskap til navnet Ole Eriksen Skogom Gaustad. Han kunne fortelle at han i lengre tid hadde forsøkt å lete, men hadde ikke særlig kjenn-

skap til familien annet enn at mente å ha oppfattet at Ole Eriksen Skogom Gaustad, som var hans oldefar, kom fra et sted han mente å ha hørt het Byneset.. – i Norge... Med litt hjelp fra den eldre generasjonen her på Gaustad Gjerdet og Bynes-bøkene var det ikke vanskelig å finne de sporene vi lette etter og som Michael etterspurte. Etter et par dager kunne vi liste mye av det Michael var ute etter. Denne karen med etternavn Gaustad fant vi beskrevet som Ole Eriksen Skogom Gaustad, født 11 Juni 1861, og som 21 åring reiste til Nora House, Eu Claire i April 1883. Ikke annet enn vi vet ble han født på en av husmannsplassene på/ved Seiberget under Frøset eller Løvset. På ett senere tidspunkt finner vi at familien flyttet til plassen Skogom (Skogan) som trolig var en husmannsplass som lå mellom Hove og Vevik. Videre ser det ut til at Ole Eriksen Skogom Gaustad tilbrakte noe av tidene her oppe i Gaustadgrenda før han reiste til Amerika. Vi finner ingen helt deffinitive notater, men det ser samtidig ut til at han bl.a. tjenes-

Jean Major, Earl Isakson, Jenni Major, Russel Hagen, Michael Major og Padma Major

tegjorde i Gaustad Skadestu, og dermed tok navnet Gaustad. I papirer i Amerika er også Gaustadplass nevnt, uten at vi vet hvordan dette henger sammen.

Responser fra Michael lot ikke vente på seg, og gløden var til å ta og føle på både fra ham og ikke minst de hilsninger som kom fra hans mor og søster som bor i Amerika, og som også hadde vært engasjert i dette. Michael er født i Amerika, men hadde en tid et engasjement i Syria. Der traff han sin tilkomne kone Padma, og paret flyttet til hennes hjemland Australia og etablerte seg der. Ja, det er langt fra sør i Australia til Norge, og det tok altså elleve år før Michael med følge fikk anledning til å besøke Byneset. På senvåren fikk vi en epost som sa at nå var det på tide å besøke Byneset, så den 14. juli kunne vi ta imot Michael Major, hans kone Padma, hans mor Jean (87) og hennes venn Earl Isakson (90), Michaels søster Jenni og ektemann Russel Hagen på Trondheim Sentralstasjon. Alle hadde fløyet inn fra hver sin kant av verden til Oslo, og tok toget fra Oslo til Trondheim.

Vi fikk installert gjestene i et hus ute i Løften (Trolla) med utsikt over fjorden. Sjø og hav var noe de var utrolig fasinert over. Ankomstdagen gikk med til en fin sightseeing i Trondheim by med det meste av høydepunktene som er å se, og kvelden ble avsluttet med et bedre måltid på en restaurant med utsikt over Nidelva. Neste dag var det dags for en heldag for Byneset, - halvøya de hadde «hørt om». Med frokostkaffe på Gaustad Gjerdet, og påfølgende rundturen rundt Byneset fikk vi stoppet både på Seiberget, plassen Skogom, besøkt kirka og mere til før vi sent på kveld avsluttet dagen med igjen et godt måltid på Gaustad Gjerdet. Oppholdet ble noe kort, da de også hadde lagt inn en Vestlands-tur før de skulle reise hver til sitt, men både under besøket, og i ettertid har det ikke manglet på

kompliment om hvor fint og flott det er her på Byneset, og våre gjester reiste videre med, - en som de sa, «følelse av endelig å ha vært hjemme»,- en opplevelse de aldri vil kunne glemme !

En drøy måned etter var det igjen dags for et nytt besøk fra «det forjettede land». Denne gangen fra Grøset-slekta. Med jevnlig mellomrom siden John Grøset i 1882 reiste til Amerika var det kontakt med han og i ettertid hans etterkommere, - uten at det har vært mye besøk. I forbindelse med «Utvandrerjubileet» her på Byneset i 2000 kom imidlertid en «delegasjon» også fra Grøseth-slekta. Ett av parene måtte i siste øyeblikk kansellere besøket, -og så skulle det gå 18 år før de tok turen de så lenge hadde drømt om. Besøket var Ilene og Tom Lund. Tom da som barnebarn av John Grøseth. Til tross for at Tom har vært flykaptein i sin yrkeskarriere så hadde han, som han sa;- bare sett Europa's flyplasser, så de bestemte seg for å delta på et Viking-Cruise med endeholdeplass Norge for å besøke slekt. Igjen var det et litt kort besøk, men noen dager ble det. Vi fikk tatt en sightseeing i Trondheim by her også, og sett på mye av det området vårt har å by på. Det ble selvfølgelig også en stopp i Grøset'en slik at de fikk hilse på Jon som dagens eier av

Ilene og Tom Lund på besøk hos Liv Brå, som står i midten.

gårdens hans bestefar egentlig hadde odell til. Det er vel en kjensgjerning at de brevene som kom fra John i Amerika kunne gi litt forskjellige tanker til de som satt her hjemme når det bl.a. ble spurt om «han ville kunne livnære seg og sin familie dersom han kom hjem». I ettertid, når vi vet hva John klarte å etablere i Amerika, så er det vel liten tvil om at de hadde alt det de trengte, men at det nok var hjemlengselen som lå bak i hodet på John,- Grøset'en, sjøen, fjorden, skogen,- ja, det han hadde hatt som barn, og som ikke var i hans daglige verden i Amerika. Det ble en sterk opplevelse for Tom og Ilene å stå på tunet i Grøset'en og tenke over hvordan livet måtte ha vært for hans bestefar som barn. Igjen et trivelig besøk, og jeg tror vi lyktes

med å la dem få oppleve bygda vår og historien vår,- og som de også sa,- «endelig har vi fått se det vi så lenge har ønsket !»

Det som er «gjengangeren» i de besøk vi har hatt og har fra Amerika er forundringen over hvorfor så mange reiste fra et så flott land som Norge som de idag ser og til et land der de ikke visste hva de fikk eller hvordan liver ville bli.

Når dette skrives er det høst, og snart vinter, men om ikke lenge kommer nok en ny sommer, og sikkert nok nye besøk fra Amerika. Godt å sitte igjen med at våre gjester roser bygda vår, vakkerheten og gjestfriheten,- så la oss ta vare på det !

GLIMT FRA ARKIVET

Håbjørg nedre, gnr. 305/2.. Bildet er tatt før 1900 - mens "gammelstua" står.

Brændevinsbrænding paa Byneset

To gaardbrugere dømt

To gaardbrugere fra Byneset var av statsadvokaten for Trondhjems lagsogn sat under tiltale ved Strinda- og Selbu meddomsret for ulovlig brændevinsbrænding. Saken var forleden dag fore, og retten fandt det efter det oplyste godtgjort at den ene av de tiiltalte hadde tilvirket et apparat av en oljekande, et kobberør og en træstamp, og at den anden tiltalte ved fremmed hjelp hadde laget sig et lignende apparat av et blikspand, et kobberør og et sildkvarter.

Retten fandt det videre godtgjort at begge de tiltalt gjentagne gange i løpet av aaret 1920 hadde benyttet de nævnte apparater - enhver sit eget apparat - til brændevinstilvirking. Til sit forsvar anførte de tiltalte at de kun hadde anvendt det tilvirkede brændevin til eget bruk som medicin; den ene paa grund av sit arbeide med tømmeropning fra vaaren til senhøstes 1920; den anden paa grund av sin stadige tandpine. De mente sig ikke straffeskyldige, idet de var gaat ut fra at det var lovlig at tilvirke brændevin av sukker og gjær til eget bruk.

Retten idømte dem hver en bot på 40 kroner, subsidiært fengsel i 8 dage, samt saksomkostninger hver 10 kroner.

Adresseavisen, 08.08.1921

Voldtæktforsøk

En 18 aars pike paa Bynesset blev nat til den 17de mai tæt ved sit hjem overfaldt av en ukjendt svensktalende mandspeson, som søkte at slaa hende overende og voldta hende. Da piken, som er rask og kraftig, ropte om hjelp, og forsøkte at slite sig ifra ham, la han sin ene haand over hendes mund og truet med at han vilde bruke kniv paa hende, hvis hun ikke tidde. Da hendes rop endelig blev hørt av moren og denne kom til, sprang angjældende sin vei uten at ha oppnaadd sin hensigt.

Adresseavisen, 19.05.1914

ORD OG UTTRYKK FRA BYNESET

AV OLVE RØSTUM

Årets julegave!

Boka «Ord og uttrykk fra Byneset» er endelig i salg igjen, nå i revidert og ny utgave.

Alt som sto i utgaven fra 1999 er med. I tillegg er det kommet med flere gamle ord og uttrykk og det er skrevet litt mer generelt og utfyllende om bynesdialekten. Du vil finne dialektnavn på personer og gårder, og historier og fortellinger på gammel bynesdialekt. Helt til slutt har vi fått med noen av Oddmund Gullteig sine frodige dikt skrevet på dialekt.

Boka er på 220 sider og er nr. 9 (IX) i historielagets utgivelser. Pris. 300 kr.

Denne boka, og historielagets øvrige bokutgivelser, kan kjøpes hos:

Olve Røstum, Hangerslettvegen 680,

tlf. 984 06 981

e-post: olve@sanden-sondre.no

Coop Rye selger også historielagets utgivelser.

BANKBUSSEN PÅ BYNESET

AV KNUT OLAV AASEGG

Byneset Sparebank ble etablert den 25. april i 1865. Banken ble fusjonert med Spare-skillingsbanken i 1969. I denne tiden ble det besluttet å kjøpe inn en bankbuss.

Før bankbussen ble tatt i bruk disponerte Byneset Sparebank tre rom i andre etasje på Skjøstad skole.

Bankbussen har hatt flere eiere etter at den ble tatt ut av bruk.

Byneset historielag fikk tilbud om å kjøpe bussen i vår, og på styremøtet den 14. august i år ble det vedtatt å kjøpe bankbussen tilbake til Byneset. Bussen er av merke Mercedes, 1968-modell.

Einar Fossen har skrevet en fyldig historikk omkring bussen. Vi håper å komme tilbake til denne ved en senere anledning.

Ved Historielagets overtagelse av Bankbussen den 19. september 2018 ved Spongdal gamle skole. Fra venstre: Einar Fossen, Guri Opland Solem og forrige eier, Børge Kjeldstad.

Foto: Knut Olav Aasegg

MEDLEMSKONTINGENT FOR 2019.

På årsmøtet i 2016 ble det vedtatt at kontingenten til Historielaget skulle forhøyes til

kr. 150,- pr. person.

Viktig !

Husk å skrive **avsenders navn og adresse** på giroen, enten dere bruker nettbank eller vedlagte giroblankett. Det er ikke nok å signere i signaturfeltet på giroblanketten da dette ikke vil vises når historielaget får kopi av din innbetaling.

Ønsker du imidlertid å støtte arbeidet vårt uten å binde deg som medlem kan du bruke samme konto og merke innbetalingen med "gave".

Og - riktig kontonummer er:

4200.37.13355

Vi takker hjerteligst for den støtten vi får !

Kvittering				
Innbetalt til konto	Beløp	Betalerens kontonummer	Blankettnummer	
	150,00		6441398856	
Betalingsinformasjon		GIRO	Betalingsfrist	☐
		☐ Underskrift ved girering		☐
Betalt av	☐	Betalt til	☐	
		Byneset historielag Knut Olav Aasegg Ringvålvegen 691 7074 Spondal	☐	
Belast konto	☐		Kvittering tilbake	☐
H	Kundeidentifikasjon (KID)	Kroner	Øre	Til konto
		150	00 < >	4200.37.13355
				Blankettnummer
				<6441398856>

JULEGAVETIPS!

Kalender for 2019

Historielagets tradisjonelle kalender med historiske bilder fra Byneset.
1 stk. kr. 100,-. 5 stk. for kr. 400,-

Byneset bygdebok 1-3

Gårds- og slektshistorie, med rettelser, samlet 3 bind for kr. 1000,-

Byneset bygdebok 4-9

bind 4, "Fra Odin og Tor til St. Michaelskirken på Stein" kr. 250,-
bind 5, "Organisasjonslivet på Byneset" kr. 250,-
bind 6, "Skole og næringsliv på Byneset" kr. 250,-
bind 7, "Husmannsvesenet og utvandringer til Amerika" kr. 250,-
bind 8, "Byneset gjennom tidene" kr. 350,-
NY bind 9, «Ord og uttrykk fra Byneset» kr. 300,-

"Konfirmanter på Byneset gjennom 150 år. 1856-2005."

Kr. 250

DVD'er:

- "Gamle arbeidsformer i landbruket" viser Korndrift, Slåttann, Torvtaking og Kilenotfiske.

kr. 150,-

- "Julegrisen" viser slaktning og tilberedningsmetoder.

kr. 150,-

Historielagets Årshefte:

kr. 100,-

Salgssteder:

Alle artiklene er å få kjøpt ved COOP RYE eller ved henvendelse til Historielaget (styremedlemmene).

SVAR PÅ JULEQUIZ 2017

Bynesuttrykk					Din påstand		
	Oppgave	A: Betydning	B: Betydning	C: Betydning	A	B	C
1	ATTRABAU	Avbud	Bakdel på vedsag	Hesteslede som glir	X		
2	BEINBÆR	Sukkererter	Bakfot	Mager/tynn			X
3	DUSSEMANG	Vinduspynt	Vugge flere barn i søvn	Uopplagt			X
4	ERSJEN	Som holder seg inntil en	Do-behov	Være lei seg	X		
5	FIRHØLING	Buksesele med festesplitt	Knapp med fire hull	Vest til festbruk		X	
6	FÅRPINNJA	Pinnekjøtt	Vanskelig å få til	Tynne legger		X	
7	GNUTTU	Litt, en smule	Tørke trauet ved baking	Ulyd fra kua	X		
8	HONGRI	Sulten	Væske til slipestein	Ri hest uten sal	X		
9	INNPONNJ	Innunder	Lommebok for innerlomma	Husarrest	X		
10	JØMM KUL	Skjule graviditeten	Leke gjemsel	Dempe pannekul m/stål		X	
11	KJENG	Festekrok til bjelle	U-forma krok	Kortform for geitekilling		X	
12	LÆMSTER	Avkom av lemen	Stiv og støl	Åpen låvedør		X	
13	MØLN	Mølle	Ferdigbanka kjøtt	Kornavfall	X		
14	MÅG	Lett snørydding	Gråvær	Svigersonn			X
15	NØVER	Høvelredskap	"Naken" bjørkeved	I minste laget			X
16	OTY	Merke på hesteplog	Utrop ved overraskelse	Utøy (rotter, mus)			X
17	PELLAR	Potetsorterer	Tablett	Grindstolpe		X	
18	PRAKKAS	Overtrekk mot nedbør	Plages med	Løs/skjev hestesko		X	
19	RAUVAHOMP	Rødfarget verkebyll	Gresstue med kløver	Rumpeball			X
20	RUSKJE MY	Veldig mye	Renne på kjelke/slede	Betegner bratte bakker	X		
21	SJILJTE	Sette utfor på ski	Ekkelt, flaut	Tynn te-drikk		X	
22	SJØ-TE-MESS	Upålitelig	Kirkasalutt	Til kirka i båt	X		
23	SKÅLLJT	Oppkok	Hode	Stor sukkerskål		X	
24	TALLIK	Tallerken	Arabisk hodeplagg	Likpreken	X		
25	TVIHAK	Dobbelhake	Redskap til rotfjerning	Fiskeredskap			X
26	TVÆRRPLOG	Vriompeis	Plogharv	Plog som gir skjev fure	X		
27	UTAVÆR	Vær som er ute om vinteren	Finvær	Vestavær med vind			X
28	VOKSTERVÆR	Årsgammel vær	Godvær	Siste snøfall om våren		X	
29	ØRKANDAG	Veldig varm dag/døgn	På ro-/seintur med nybåten	Hverdag			X
30	ÅVELA	Veldig mye	Lå i senga på loftet	Vuggesang	X		

VINNERE AV BOKPREMIER 2017:

Ivar By
 Brit Skjøstad
 Janne Fallan Lorentzen

Dette blir mitt farvel med Julenøtter. Ønsker alle deltakere og interesserte gjennom årene GOD JUL, og lykke til videre gjennom din støtte til Byneset Historielag.

Ole A. By

JULENØTTER 2018

1. Hvorfor spiser ikke isbjørner pingviner?	
2. Hvilken farge får du om du mikser blå og gul?	
3. Hva var den mest leste barneboken i England før Harry Potter?	
4. Hvem har vunnet flest Oscar-statuetter?	
5. Er maur og veps nært beslektede arter?	
6. I hvilken Ibsen-skuespill opptrer Hilde Wangel	
7. Under unionstiden med Danmark, kunne man handle med bl.a. speciedaler, skilling og mark. Hva var mest verdt av en skilling og en mark?	
8. Under dette modellnavnet er det produsert mer enn 40 millioner biler. Bilprodusenten holder til i Japan, og modellen heter...	
9. Er en sjømil og en nautisk mil det samme?	
10. Norge vant én gullmedalje under OL i Sotsji i 2014. Hva heter utøveren?	
11. Rent juridisk, hvilken nasjon tilhører månen?	
12. Hvilket verdensomspennende nettsamfunn var lenge det største i verden, før det ble utkonkurrert av Facebook?	
13. Hvem er ifølge norrøn mytologi 'kjærlighets- og skjebnegudinnen'?	
14. Hvilket landområde kjøpte USA fra Russland i 1867?	
15. I meter, hvor lang er en 23-fots båt?	
16. Hvilket rovdyr skjuler seg bak det vitenskaplige navnet 'Gulo gulo'?	
17. Utsikten over hvilken norsk by kan du nyte hvis du står på oppen av Bjørumsklumpen?	
18. Hva heter co-piloten til racerbilsjåføren Rudolf Blodstrupmoen?	
19. Hvem er den yngste personen som har tiltrådt som statsminister i Norge?	
20. Hva heter brandyen som lages kun i Gascogneprovinsen i Frankrike?	

Besvart av:

Navn: _____

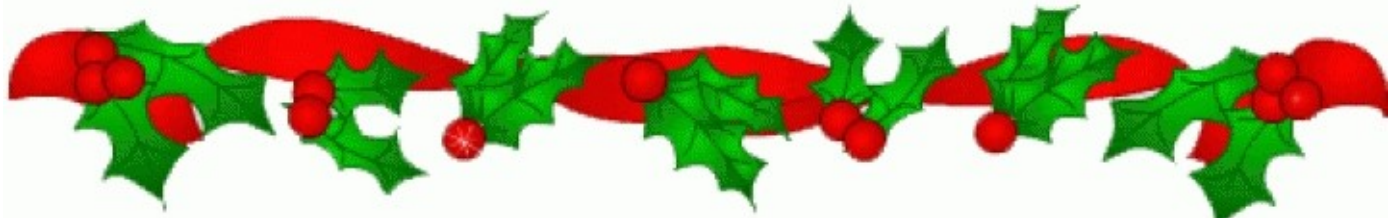
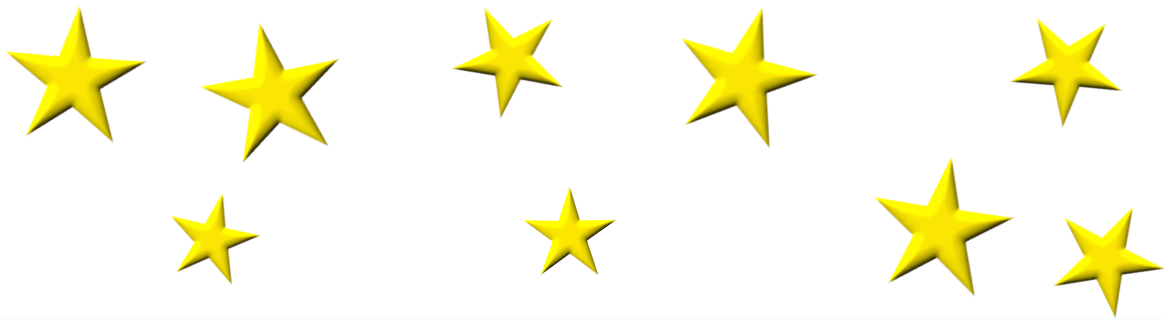
Telefon: _____

Adresse: _____

E-post: _____

Sendes/Leveres til: Lars Tore Langørgen, Hangerslettvegen 45, 7070 Bosberg. E-post: lars.tore.langorgen@gmail.com

Senest søndag 15.januar 2019. Bokpremier til 3 vinnere med flest riktige/etter trekking.

Byneset historielag

Ønsker alle ei riktig

God jul

og et godt nyttår

Har du en historie fra Byneset, eller noe lignende - lang eller kort,
som du mener kan være av interesse for neste Årshefte,
så er det bare å ta kontakt med Historielaget.
<http://www.bynesethistorielag.no/kontakt/>

Historielaget er også interessert i gamle bilder, av alle slag. Noen kan kanskje også brukes i
årshefter og i kalendere.